

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879. Andra Kammaren. N:o 44.

Lördagen den 26 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 19 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Till behandling förekom Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 9, angående vissa ännu oafgjorda frågor rörande villkoren för tillverkning af brännvin.

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.*

Utskottet hade i detta betänkande utlåtit sig dels öfver Kongl. Maj:ts förslag om förhöjning af bränvinstillverkningsafgiften (till 1 krona 20 öre per kanna) och dels öfver de yrkanden rörande ifrågavarande afgift, som innehöllos uti Herrar *I. Lyttkens'* och *G. Hæggströms* inom Andra Kammaren väckta motioner, N:is 69 och 70; varande, bland annat, föreslaget i Herr Lyttkens' motion, att inga indirekta skatter måtte höjas förrän och i mån som lindring i andra dylika egde rum eller i mån som de personliga skatterna till staten, landsting eller kommuner afskaffades, samt i Herr Hæggströms motion att, endast i händelse "statsbristen" icke kunde fyllas genom förhöjning af andra artikelns bevillning med åttio procent samt af tullen å tobak med lämpligt belöpp, tillverkningskatten å brännvin äfvensom tullen å spritvaror måtte höjas med det belöpp, som vore behöfligt för bristens fyllande.

Och hade Utskottet på anförda skäl, hemställt i

Punkten 1.

"att Riksdagen måtte i afseende å bränvinstillverkningsafgiften för år 1880 bestämma, att för brännvin, som inom landet tillverkas,

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

skall erläggas en afgift af nittio öre för hvarje kanna bränvin, som innehåller 50 procent alkohol vid + 15° å Celsii termometer.*

Mot denna hemställan voro reservationer inom Utskottet afgifna dels af Herrar Friherre *Fock*, *Bennich*, *Croneborg*, *Adlersparre*, *F. A. Anderson*, *Kockum* och *Reuterskiöld*, som yrkat bifall till Utskottets förslag med den ändring, att bränvinstillverkningsafgiften bestämdes till en krona per kanna, dels ock af Herr *Berg*, hvilken ansett ifrågavarande afgift böra höjas med 40 öre, eller till en krona 20 öre per kanna.

Efter uppläsning af Utskottets här ofvan intagna hemställan anförde

Friherre *Fock*: Då jag deltagit i en vid detta betänkande fogad reservation och då jag från Andra Kammaren är den ende reservanten, så anser jag mig böra inför Kammaren något utförligare förklara skälen till min åsigt i frågan.

Som Kammarens ledamöter behagade finna, har inom Utskottet rådt mycket liten meningsskiljaktighet i hela denna fråga i allmänhet. Utskottet har varit fullkomligt enigt om sättet för fyllande af bristen i statens inkomster, enigt i att anse det nämnda brist borde fyllas till en del genom förhöjning af tillverkningsafgiften å bränvin, till en del genom förhöjda tullar å vissa artiklar och till en del genom ökande af allmänna bevillingen. Deremot hafva skiljaktigheter egt rum just i den fråga, som nu utgör föremål för Kammarens öfverläggning, nemligen frågan om beloppen af den tillverkningsafgift å bränvin, som borde föreslås. Den olikhet, som i detta hänseende egt rum, beror egentligen deraf att reservanterne ansett, att statsverket icke egde att för år 1880 påräkna fullt de inkomster, som i den Kongl. propositionen äro upptagna. I detta afseende vill jag i främsta rummet fästa mig vid tullmedlen. Gifva vi akt på, huru de hafva gestaltat sig under de föregående åren, finna vi, att de för år 1873 uppgingo till 23,940,000 kronor, för år 1874 till 29,442,000 kronor, för år 1875 till 24,392,000 kronor, för år 1876 till 26,176,000 kronor, för år 1877 till 26,228,000 kronor, under det de år 1878 med ens sjönko med omkring 3 millioner kronor till 23,250,000 kronor. Det är nu temligen vanskligt att förutsäga, hvartill de kunna uppgå för år 1880. Man eger i detta hänseende ingen annan ledning än först och främst, huru förhållandena gestalta sig för innevarande år. Men äfven om, när Kongl. Maj:t afgaf sin proposition, skäl kunde finnas för att beräkna ifrågavarande inkomster till 23 millioner kronor, tror jag att dessa skäl i närvarande stund äro betydligt försvagade. Tillse vi, hvad tullinkomsterna belöpa sig till under de tre första månaderna af innevarande år, finna vi, att de för denna tid uppgå till 4,146,000 kronor, under det de, under samma tid föregående år, då likväl sjunkningen redan börjat, uppgingo till 4,314,000 kronor, och sålunda har under dessa årets tre första månader en minskning af 268,000 kronor egt rum. Redan denna siffra är betecknande. Men härtill kommer

— och detta bör ej förglömmas — att den anförda inkomsten för innevarande års tre första månader af 4,146,000 kronor tillkommit under trycket af den Kongl. propositionen, deri har föreslagits förhöjningar i tullsatserna på kaffe och socker och en betydlig förhöjning i tullen på tobak. Att denna omständighet icke varit utan inflytande på införseln är lätt att konstatera, då, enligt en uppgift, som jag i går såg i tryck och hvars rättighet jag icke har någon anledning att betvifla, ensamt af tobak blifvit under ifrågavarande trenne månader förtullade icke mindre än 3,155,410 skålpund, det vill säga 7 gånger mer än under motsvarande tre månader något af de närmast föregående åren. Det är sålunda under trycket af den Kongl. propositionen som denna mycket betydliga förhöjning i förtullningen af speciellt tobak egt rum. Att detta äfven varit händelsen med kaffe och socker, synes vara temligen sannolikt. Då detta oaktadt tullinkomsterna i sin helhet hafva sjunkit, hemställer jag, huru mycket de skulle hafva sjunkit, om icke den Kongl. propositionen funnits och utöfvat sin eggande verkan, äfvensom huru förhållandet skall gestalta sig, sedan Riksdagen afgjort frågan. Statskontoret har icke heller vågat föreslå Kongl. Maj:t att beräkna tullinkomsterna för år 1880 till mer än 22,000,000 kronor. Det är äfven ett ganska egendomligt förhållande att år 1877, då tullinkomsterna verkligen uppgingo, såsom jag nyss har nämnt, till 26 $\frac{1}{4}$ millioner kronor, voro de beräknade till 21 millioner, år 1878, då de verkligen uppgingo till 23 $\frac{1}{4}$ millioner kronor, voro de beräknade till 22 millioner, men år 1879, det år som nu är inne, då vi med temligen stor säkerhet hafva att vänta, att de skola ytterligare sjunka, äro de beräknade till 22 $\frac{1}{3}$ millioner kronor. Således, ju mindre tullinkomsterna faktiskt blifvit, ju högre hafva de blifvit i statsregleringen beräknade! Jag tror icke att man kan fortgå på denna bana utan att slutligen temligen allvarligt erfara verkningarne af sin misräkning.

Nu är, såsom vi veta, alltid fallet, att, då någon af detta slags inkomster sjunker, är orsaken till detta sjunkande vanligen af den genomgripande art, att äfven andra inkomstitlar på samma gång nedgå. Jernvägstrafiken till exempel har under årets tre första månader lemnat en bruttoinkomst af omkring 3,336,000 kronor. Förra årets tre första månader var motsvarande inkomst 3,773,000 kronor; minskningen för innevarande år är redan omkring 430,000 kronor, och detta oaktadt en icke obetydligt längre bana trafikerats i år än i fjor.

Öfvergår jag nu till det ämne, som egentligen i dag är föremål för vår öfverläggning, eller frågan om inkomsten af bränvinstillverkningen, så finner jag der ungefär likartade företeelser. Denna skattetitel inbragte i afrundade tal år 1873 något öfver 14,000,000 kronor, 1874 13,900,000, 1875 15,000,000, 1876 15,150,000, 1877, då tillverkningen började sjunka — äfven här gör sig en sjunkning gällande — 13,150,000 och år 1878 äfven 13,150,000 kronor. Det är, jag upprepar det, vanskligt att säga hvad den bör gifva år 1880, det är vanskligt att säga hvad den kan gifva innevarande år; men detta senare kan man dock något så när bedöma. I den af Kongl. Maj:t till innevarande Riksdag afgifna propositionen föreslås en för-

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

höjning af bränvinstillverkningsafgiften af 40 öre per kanna, det vill säga en förhöjning af 50 procent i den afgift, som förut var bestämd. Om någonting skulle hafva varit egnadt att framkalla en stark bränvinstillverkning, så skulle det väl hafva varit detta Kongl. Maj:ts förslag, för så vidt nemligen förhållandena i öfrigt, det vill säga den allmänna ekonomiska ställningen i landet, varit sådana, att en stark tillverkning deraf kunnat föranledas. Men huru har nu verkligen denna tillverkning gestaltat sig sedan den 1 Januari innevarande år och till den 15 April? Den uppgår till omkring 7,580,000 kannor. Jemför man denna tillverkning med hela tillverkningen från den 1 Oktober föregående år, eller omkring 16,000,000 kannor, så utgör tillverkningen från den 1 Januari till den 15 April eller vårtillverkningen 47,3 procent af hela tillverkningen. Jemför man detta procenttal med förhållandet näst föregående år, då ingen Kongl. proposition var afgifven om förhöjning af denna tillverkningsafgift, så utgjorde vårtillverkningen till samma dag då 51 procent och året förut 49 procent af hela tillverkningen. Således, oaktadt den eggelse till ökad tillverkning, som kunde och måste ligga i den Kongl. propositionen, har dock vårtillverkningen i år varit relativt mindre än under de föregående åren. Kan man väl under sådana förhållanden hafva grundade skäl att beräkna det tillverkningen af bränvin nästa år skall blifva lika stor, som den varit under de föregående åren? Jag betviflar det. Dessutom har Utskottet varit ännu mera förhoppningsfullt än Kongl. Maj:t i afseende på tillverkningen under innevarande år. Kongl. Maj:t har antagit att, om icke någon skatteförhöjning egde rum, skulle tillverkningen komma att uppgå till 16,437,500 kannor, men om en förhöjning i tillverkningskatten med 40 öre fastställdes, antager Kongl. Maj:t en minskning i nämnda tillverkning af åtminstone 10 procent. Kongl. Maj:t nedsätter således tillverkningen under denna förutsättning till 14,793,750 kannor. Utskottet åter utgår från samma tillverkningsbelopp, 16,437,500 kannor, och föreslår derpå en förhöjning i tillverkningsafgiften af 10 öre per kanna. Den naturliga slutsatsen borde väl då hafva varit, att Utskottet antagit att tillverkningen skulle i proportion derefter minskas. Kongl. Maj:t har antagit en minskning af 10 procent. Utskottet borde då hafva antagit en minskning af 2,5 procent, i hvilket fall skulle uppkomma en tillverkning af 16,026,600 kannor med en motsvarande tillverkningsafgift, beräknad efter 90 öre per kanna, af 14,423,900 kronor. Men Utskottet har beräknat, att genom tio öres förhöjning på tillverkningsafgiften skulle vinnas 1,500,000 kronor utöfver de 13,150,000 kronor, som blifvit af Kongl. Maj:t beräknade, under förutsättning att den föreslagna förhöjningen icke komme att ega rum. Detta gör alltså, enligt Utskottets beräkning, tillhoppa 14,650,000 kronor eller omkring 226,000 kronor mera, än hvad förhållandet skulle blifvit, i fall den ifrågasatta och af skatteförhöjningen framkallade nedsättningen i tillverkningen toges med i beräkningen; och här uppstår således äfven en brist att fylla.

Men äfven om Riksdagen skulle gå in på att höja bränvinsskatten med 20 öre, blefve det, efter mitt förmenande, en alldeles ound-

gänglig nödvändighet att höja allmänna bevillningen, på sätt Utskottets majoritet beslutat sig för att föreslå. Jag kan nemligen icke föreställa mig annat än att statsbristen, som Utskottet antagit till 5,000,000 kronor, torde böra höjas med åtminstone $\frac{1}{2}$ million, enär det väl ej lärer vara antagligt, att tullinkomsterna komma att uppgå till så stort belopp, som man väntat. Vi skulle sålunda hafva en brist af 5,500,000 kronor att fylla. Den ökade inkomsten af bränvinsskatten vågar jag icke, till följd af den nedgående tillverkningen, äfven med 20 öres förhöjning deraf, beräkna till mer än 2 millioner. Sedermera stämmer jag alldeles öfverens med Utskottets majoritet i att antaga den ökade tullen å tobak till 400,000 kronor, å socker till 1,400,000 kronor samt å bränvin och sprit till 100,000 kronor, eller tillhopa 3,900,000 kronor. Det uppstår alltså en brist af 1,600,000 kronor att fylla genom allmänna bevillningen, Vi hafva under de närmast föregående åren varit vane att få emottaga öfverskott å statsmedlen till fyllande af statens behof. Så är icke nu förhållandet. Vi hafva att under innevarande år emotse ett ytterligare nedgående af statens inkomster, och härnäst sammanträdande riksdag, skall — om vi icke i tid söka förebygga det — af oss sannolikt komma att ärfva en ännu större brist, helst, såsom i reservationen är uttaladt, äfven en del förslagsanslag torde komma att visa sig otillräckliga. Det är detta, som jag tror att Riksdagen bör i möjligaste mån söka undvika.

Jag anser att Bevillnings-Utskottet sett framtiden, hvad beträffar statsverkets beräknade inkomster, i en väl ljus dager; och att man ej bör, under det den allmänna penningställningen inom landet är tryckt och affärsverksamheten i väsentlig grad ligger nere samt i följd deraf den enskilda krediten måste vara i mer eller mindre mån vacklande, äfventyra att framkalla en allt för betydlig statsbrist derigenom, att äfven staten skulle söka fylla sina behof medelst bokföringsåtgärder.

Af nu i korthet anförda skäl vågar jag yrka bifall till det förslag, som blifvit af reservanterne framställt i afseende å tillverkningsavgiften för bränvin.

Häruti instämde Herrar *Clairfelt* och *Linder*.

Herr Hedlund: Det är ett beklagligt förhållande, att Bevillnings-Utskottets majoritet icke haft Utskottets af oss alla högt skattade ordförande på sin sida i denna fråga. På sätt lätteligen torde framgå af den afgifna reservationen, har den föreliggande frågan varit föremål för särdeles lifligt meningsutbyte inom Utskottet, med anförande af skäl för och emot; och jag vill gerna medgifva, att den sida, reservanterne stå på, har haft ganska viktiga argument för sin mening. Jag vill emellertid tillåta mig att inför Kammaren framhålla de synpunkter, som bestämt Utskottets majoritet till det förslag, som här föreligger.

Det har icke af den siste ärade talaren blifvit yttradt — men jag ber att så godt först som sist få till bemötande upptaga detta argument för reservanternes förslag, enär det från den sidan blifvit i Ut-

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

skottet framhållet och under debatten nog också torde komma att framhållas, och jag gerna vill undvika att tvenne gånger begära ordet i denna öfverläggning — att i denna fråga, som ju rörer statens inkomster, förefunnes äfven ett moraliskt motiv, nemligen nyttan af att minska dryckenskapslasten genom en höjning af brännvinsskatten. Den sida, på hvilken vi andre stå. har åter velat göra gällande, att detta vore en synpunkt, som nu alldeles icke föreläge. Kongl. Maj:t har nemligen för icke så länge sedan tillsatt en komité för att få frågan grundligen undersökt ur alla dess synpunkter, alltså äfven ur den sedliga. Komiténs betänkande har nyligen blifvit utdeladt i Kammarren; men frågan kan naturligtvis ej komma före vid denna riksdag och måhända icke ens vid den kommande. Utskottets majoritet har vid sådant förhållande ej velat vara med om åtgöranden, som skulle komma att gå i förväg för det beslut, som Kongl. Maj:t kan komma att framlägga på grund af komiténs betänkande. Det ligger alltså i sakernas närvarande läge, det sannolikt ingen skulle rösta för en höjning af brännvinsskatten, om det icke gälde att fylla statens behof. Detta skäl har också för Utskottet varit det öfvervägande. Jag anser det origtigt att förblanda två sådana saker och framför allt orätt att skjuta ett sedligt motiv under ekonomiska åtgöranden af nu föreliggande art. Dessa åtgöranden få derigenom lätt en falsk karakter och ett skeu af att man verkligen vill genom dem framkalla något helt annat, än hvad man med dem verkligen afsett och som ligger på botten af saken. Jag åtminstone vill icke såsom riksdagsman göra mig till godo sedliga grundsatser, för att genom dem vinna fördelar på den skattdragande fefolkningens bekostnad.

Den andra synpunkten, från hvilken Utskottets majoritet utgått, har varit den, att vi nu ej hafva att göra med någonting annat än 1880 års statsreglering. Då man inom Utskottet började tala om den redan existerande statsbristen för år 1878, måste vi å andra sidan påminna om att fyllande af denna statsbrist måste utgöra föremål för ett särskildt betänkande från Utskottets sida. I fråga åter om en kalkyle-rad eller gissad blifvande statsbrist för år 1879, svarade vi att det blir en blifvande Riksdags omsorg att fylla den bristen, i fall den inträffar. Vi hafva således nu att göra endast med 1880 års statsreglering och att för det året se till, att inkomster skaffas till fyllande af statens behof.

Då likväl den siste talaren särskildt betonade omsorgen för 1879 års blifvande brist, så torde det tillåtas mig att deremot få göra en kort ersaga. Vid riksdagens början hade vi den glädjen att från vår erfarne och kunnige finansminister få höra den förhoppning uttala, att ingen statsbrist för år 1879 skulle uppstå. Sedan dess har visserligen åtskillig erfarenhet i motsatt riktning vunnits genom uppgifterna om tull- och jernvägstrafikmedlens belopp för årets första månader, hvilket gör att finansministerns förhoppning kanske måste något modifieras; men i alla fall torde den befarade bristen icke vara af den betydighet, att man derföre bör göra alltför kraftiga och ingripande åtgärder redan nu.

Mot talarens erinran, att tobaksimport i ofantlig skala egt rum

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

under de första månaderna af detta år, men det oaktadt tullinkomsterna i det hela visat sig i tillbakagående, vill jag invända att, om jag ej är illa underrättad, större delen af denna tobaksimport ej ännu är förtullad, utan ligger på nederlag. Åtminstone är förhållandet sådant med stora kvantiteter i Göteborg. Förtullningen sker närmare den tidpunkt, då man väntar att tullförhöjningen skall inträda.

Hvad beträffar inkomsterna af jernvägstrafiken, så hörde jag med tillfredsställelse de siffror, den siste talaren framlade. Årets tre första månader hafva enligt dessa siffror utvisat en minskning af endast 400,000 kronor mot i fjor. Då man betänker att våra hamnar i år längre än vanligt varit tillfrusna och exporten derigenom hämmad, så är det ej att undra på, det trafiken på jernvägarne i år lemnat mindre inkomst än under förra vintern. Särskildt har en stor hamn vid vestkusten varit stängd af is ovanligt länge; och herrarne veta, huru stort inflytande exporten, hufvudsakligen af hafre, från denna hamn utöfvar på jernvägstrafikinkomsten. Det är derföre snarare underligt, att icke minskningen i dessa inkomster varit större, än talarens siffror angifva. Jag vågar således tro, att denna minskning under årets tre första månader icke bör skrämja oss för mycket för de kommande månaderna.

Det var jemväl beklagligt öfverraskande att höra, det bränvinstillverkningen till den 15 April icke varit så stor, som under samma tid föregående åren; man har nemligen allmänt talat om att bränvinbränningen skulle just på grund af den af Kongl. Maj:t föreslagna skatteförhöjningen hafva forcerats; och jag tror att talaren sjelf hyst samma uppfattning, till dess han fått se verkligheten på närmare håll. Det fagnar mig att så icke blifvit förhållandet, ty utan tvifvel är det en ledsam sak, när genom lagstiftningsåtgärder stora rubbningar ega rum i näringslivet och den dermed sammanhängande finansiella verksamheten. Men med detsamma har också farhågan eller förhoppningen -- huru man vill betrakta det -- att bränvinstillverkningen på hösten skulle blifva mycket minskad mot vanligheten, emedan den blifvit forcerad på våren, mycket minskats. Det torde vid sådant förhållande komma att visa sig, att tillverkningen skall hålla sig temligen normal, oberoende af skatteförhöjningen. Emellertid har jag tillfälle återkomma till beräkningen af bränvinsskatten, då vi komma till år 1880. Vi må nu hålla oss fast vid den ståndpunkten, att betrakta ställningen för sistnämnda år, och så litet som möjligt förirra oss till de öfriga.

I afseende å inkomstberäkningen har Utskottets majoritet troget följt Kongl. Maj:ts beräkning. Utskottet har icke höjt denna beräkning utan tvärtom i fråga om tobaken nedsatt densamma med icke mindre än 270,000 kronor. Demot har den siste ärade talaren anmärkt, att man höjt Kongl. Maj:ts beräkning i fråga om bränvinsinkomsten. Kongl. Maj:t har reducerat bränvinsinkomsten på basis af en skatteförhöjning utaf 40 öre, och jag tror Kongl. Maj:ts kalkyl i detta fall vara riktig. Men en ökning af 10 procent verkar visserligen icke proportionellt såsom den siste talaren anmärkte utan i helt annan skala. Jag föreställer mig, att särskildt gäller detta i år. Vi veta att bränvinpriset till följd af det låga priset å spanmål är ganska

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

lägt, ja så lägt, att 10 procent förhöjning anses icke komma att verka någon höjning i priset. Jag har till och med sett en uträkning från Östergötland i detta syfte, deri man velat visa, att icke ens en ännu större höjning af skatten skall komma att verka prisstegring utöfver de äldre prisen. Men konsumtionen beror på *priset*, ej på skatten, i annan mån än hvad denna återverkar på den förra. Om det således är fallet, såsom jag tror, att icke 10 öres ökning i skatten skall verka någon nämnvärd höjning af priset, så behöfver man icke begagna Kongl. Maj:ts kalkyl i afseende å bedömandet af konsumtionen i detta hänseende. Och då Utskottet ställt sig på denna ståndpunkt och ansett 10 öres förhöjning leda till en ökad inkomst af 1,500,000 kronor, har Utskottet grundat denna kalkyl på basis af 15 millioner kannors tillverkning, under det Kongl. Maj:ts proposition upptager 16 millioner kannor.

I afseende å tobaken har den ärade talaren antagit siffrorna för goda. I fråga om bränvinet anmärkte talaren, att, om Utskottet följt Kongl. Maj:ts beräkning, skulle Utskottet hafva kommit till en summa af 14,470,000 kronor i stället för 14,650,000 kronor. Såvidt jag kunnat uppfatta hans tal, är här således fråga blott om ett par hundra tusen kronors skilnad. Utskottets majoritet har tänkt sig att, om denna beräkning behöfde nedsättas, detta kunde ske utan att rubba betänkandet i öfrigt, nemligen genom en mycket obetydlig procents förhöjning af den allmänna bevillningen. Den ärade talarens kalkyl skiljer sig icke från Utskottets på betydligare belopp, än att man med afseende å ett år möjligen kan ställa beräkningen på en sådan basis. Den kan gå en half million öfver eller en half million under, och jag får säga, att detta icke betyder mycket i fråga om en statsbudget på flera tiotal af millioner.

Man har i fråga om beräkningarne af tullinkomsterna sökt göra gällande, att de varit alltför höga, och den siste ärade talaren har anmärkt, att man till och med ställt så, att, ju mindre de varit i verkligheten, desto högre hafva de beräknats. Detta får Kongl. Maj:ts proposition svara för, ty det är den vi följt. Här är en vigtig anledning, hvarföre man trots sig icke böra se svårigheterna för år 1880 alltför stora, och den är, att under svåra år det icke är skäl att alltför mycket öka skatterna, då man vet att ett enda godt år kan bringa upp statsinkomsterna icke blott i hundratusental, utan i många millioner. Så voro under ett föregående år tullinkomsterna ej mindre än 13 millioner högre än beräkningen. Då sådana förhållanden kunna inträffa, är det verkligen icke skäl att handskas med ören — och i fråga om staten äro 1 à 200,000 kronor verkligen ören.

I afseende å beskattningen i öfrigt tror jag, att Kammarerna, om den vill fästa uppmärksamheten vid siffror, skall godkänna den proportion, hvori konsumtionsskatterna ställts till de direkta skatterna. Resultatet skulle nemligen blifva, att af de 5 millioner, som vi här behöfva fylla — hvilket icke får kallas statsbrist — skulle 3,400,000 utgå genom konsumtionsskatt och 1,600,000 genom direkt beskattning, således öfver $\frac{2}{3}$ på den förra och $\frac{1}{3}$ på den senare. Jag föreställer mig, att, om Riksdagen lägger på hela den bränvinskonsu-

merande allmänheten en så dryg skatt som den ifrågavarande, samt dessutom förhöjer tullen å tobak och socker, det väl är riktigt, att Riksdagen äfven lägger något på den allmänna bevillningen; och det är icke något öfverdrifvet att komma i detta afseende till en siffra af 50 å 60 procent. Ja, det äro vi med om, säger talaren i likhet med reservanterne; men vi vilja nedsätta de beräknade inkomsterna. Reservanterne hafva dock icke uppgifvit någon summa i det fallet; och den ärade talaren har, såvidt jag förstått honom, reducerat sin nedsättning för år 1880 till 2 eller 3 hundra tusen kronor. Reservanterne hafva icke heller uppgifvit, huru mycket de vilja fylla genom den direkta beskattningen. Det skulle således möjligen kunna hända att, om Riksdagen antog reservanternes förslag, sedermera, då fråga blefve om att bestämma siffran, ingenting eller blott en obetydlighet skulle falla på den allmänna bevillningen. Det synes hafva varit mera skäl, om reservanterne uppgjort en motkalkyl mot Utskottets beräkningar och genom den visat, att en förhöjning i den allmänna bevillningen af 50 procent i alla fall blefve behöflig. Men detta hafva reservanterne icke gjort; och på basis af 2 eller 3 hundra tusen kronor kommer man verkligen icke till någon förhöjning i den allmänna bevillningen, emedan de 16 hundra tusen kronor, som skola fyllas, ungefärligen motsvaras af 10öres-förhöjningen på bränvinskatten.

Jag föreställer mig, att, när Riksdagen nu begagnar sin ansvarsfulla utöfning af svenska folkets sjelfbeskattningsrätt, och när Riksdagen har att taga hänsyn icke blott till dem, som hafva rätt att välja och här äro representerade, utan äfven till den stora massan, som icke eger någon valrätt, vi måste se frågan så allmängiltigt och rättvist som möjligt, och då kunna vi stå till svars för att ålägga en ökad beskattning, som drabbar med $\frac{2}{3}$ konsumtionsskatterna, men åtminstone med $\frac{1}{3}$ den direkta beskattningen. Skulle det emellertid inträffa, såsom Friherre Fock ansåg, att dessa beräkningar vore sangviniska, och att det komme att uppstå äfven för år 1880 en brist till något större belopp, t. ex. en eller annan million, ja till och med en så hög som för år 1878, så är den bristen dock icke öfvervinnelig. En statsbrist har dessutom vanligen den fördel med sig, om den nemligen icke uppgår till något öfverdrifvet belopp, så att utomordentliga åtgärder tarivas för dess fyllande, att man kan hjälpa saken genom sparsamhet; man får hushålla litet bättre i afseende å statsutgifter, när man vet, att det finnes en brist, som skall fyllas; och jag vet hufvudtitlar, i afseende å hvilka det skulle vara nyttigt, om en statsbrist nödgade till besparingar.

Jag ber om ursäkt, om jag varit för lång. Men jag har velat anförda de skäl, som föranledt mig och Utskottets majoritet, som hufvudsakligen består af representer från Andra Kammaren, att framkomma med detta förslag. Jag lägger tonvigt på orden "representer från Andra Kammaren"; ty det synes mig som om i en så ömtålig fråga, som denna, hvilken rör konsumtionsskatt på bränvin och andra konsumtionsartiklar, det vore af vigt, att Riksdagen toge

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

särskild hänsyn till de önskingar och upplysningar, som framställas inom denna Kammare.

Herr J. Andersson i Tenhult: Då man å ena sidan har sig bekant, att från många orter inom landet till Kongl. Maj:t ingått underdåniga petitioner af innebåll att sprittillverkningen och försäljningen af spirituösa drycker måtte, om ej förbjudas, dock så inskränkas att konsumtionen blir så liten som möjligt, och att på landet de s. k. privilegierade försäljningsrättigheterna måtte upphöra, på det att vederbörande kommun, i sedlighetens intresse, måtte få full rättighet att förfoga öfver brännvinsförsäljningsställes vara eller icke vara; och man å andra sidan ser, att staten nu är i behof af större inkomster än de föregående åren, samt Kongl. Maj:t såväl som Bevilnings-Utskottet ansett lämpligt förhöja den hittills varande brännvinstillverkningsafgiften; så får jag, som icke kan gilla den grundsats, att en viss afgift lägges å tillverkningen och en annan afgift å försäljningen, uttrycka den önskan, att dessa begge skattetitlar sammanslås till en, att utgå endast för tillverkningen. Säsom skäl för denna min önskan vill jag i korthet nämna, att de mindre bemedlade, som förbruka brännvin, få under nuvarande förhållanden betala detta mycket dyrare än de bättre lottade. Till belysning häraf får jag anföra, att den, som har råd och tillfälle att på en gång inköpa 100 kannor, får brännvinet till mycket billigare pris än den, som endast kan inköpa 15 kannor. Den senare åter, som haft råd att köpa 15 kannor, erhåller det till billigare pris, ja till ett pris, som med hälften eller mera understiger hvad den fattige, som endast kan köpa för stundens behof, får betala; således ju fattigare man är, desto mera får man betala. Om skatterna, såsom jag nyss har nämnt, sammansloges till en enda, att utgå från tillverkningen, blefve i första hand deraf följden att rättvisa uppstode, så att de fattige och de rike finge betala brännvinet lika dyrt, om de vilja begagna detsamma. Det skulle sedan ej, såsom nu är förhållandet, vara lönande att vara lönkrögare, och förty skulle dylik olaglig rörelse af sig sjelf upphöra, enär jag vill förmoda, att ingen lönkrögare af människokärlek drifver sin handtering, utan endast derföre att han derpå vill förtjena penningar, hvilket ändamål säkerligen vinnes, då varan vid försäljningen betingar ett pris, minst två gånger större än varan kostar, då den i parti inköpes.

Superiet, åtminstone då det öfvergått till begär och öfverdrift, hörer till ett lands skuggsidor. Sälunda har det länge varit bedömt, utan att å statsmakternas sida något kraftigt motstånd blifvit företaget. Det synes mig såsom om nuvarande brännvinslagstiftning vore fotad på grundvalen att förtjena penningar, i stället för att den borde stödja sig på hämmandet af det onda.

Det är uppenbart att vår nuvarande lagstiftning har till ändamål endast och allenast att bereda stora inkomster åt staten, åt landsting, åt hushållningssällskap samt åt stads- och landskommuner. Om utminuterings- och utskänkingsställen väl skötas i en stadskommun, så får man nog se hvad behållning de årligen lemna. Vår nuvarande brännvinslagstiftning är så stäld, att alla samhällsförhållanden i mer

eller mindre grad blifva deraf berörda och få dela den skenbara vinst, som genom stor konsumtion uppkommer, i följd hvaraf bränvinshand- teringen får målsmän i oändlighet.

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Då man ser huru stora inkomster städerna hafva utaf bränvins- utminuterungen, är det lätt att förklara, hvarföre städernas styres- män och andra vederbörande hafva all möda ospard att i alla stadens delar förlägga krogar, så belägna, att konsumenterna få dem så när- belägna, som lokala förhållanden medgifva. Jag har vidare bemärkt, att städer, för att ockra på landtbefolkningen, gått så långt i omtanke, att de i städernas utkanter, som beröras af de till och från städerna ledande större trafikvägarne, anlägga en, om ej flera, krogar, på det att den del af landtbefolkningen, som kan hafva böjelse för superi, må blifva i tillfälle att före sin hemresa från staden emot spirituosa bortbyta kanihända det sista öret. Jag önskade, såsom ofvan är nämndt, att all bränvinshandteringsskatt lades på tillverkningen, så att det ej må vara en spekulation eller affär att ordna ett samhälles bränvins- handel på basen af stor afsättning och dit hörande förtjenst, för att med förtjensten fylla andra samhällets till stor del genom bränvins- handeln tillkomna behof. Men då en sådan min önskan icke kan vid denna riksdag förverkligas, vill jag i sådan rigtning nu icke göra något yrkande, men jag skulle gerna se om ärendet nästa år åter- komme och då afgjordes i den rigtning jag nu påpekat, och derför inskränker jag mig nu till att yrka bifall till Utskottets nu föreliggande betänkande, emedan jag tror att, så länge bränvinslagstiftningen är bygd på den grundval, den nu har, en förhöjd bränvinsskatt icke skall medföra annat resultat än att gifva en oskäligen vinst åt de pro- ducenter och andra personer, som hafva stora partier bränvin nu maga- sinerade.

Herr O. B. Olsson: Det vill synas såsom den förste talaren skulle hafva velat klandra regeringen för dess beräkning af statens inkomster för det statsregleringsår, Riksdagen nu har att behandla. Jag kan dock icke tro, att regeringen med sin upphöjda ställning och med de resurser, som stå henne till buds för att öfverskåda det hela och få en öfverblick öfver statens ställning, skulle kunna taga fel i detta afseende, i synnerhet som de i ämnet hörda myndigheter och bland dem Statskontoret i de flesta fall delat regeringens åsig- ter, med undantag af ett enda utaf honom äfven omnämndt fall.

Samme talare nämnde äfven i afseende på tullinkomsterna, att de redan under första kvartalet af detta år stå i ett ogynsamt för- hållande till inkomsterna för samma tid under förra året. Detta kan väl vara i viss mån riktigt; men jag tror att vi böra taga i betrak- tande hvad talaren från Göteborg nyss framhöll, nemligen de särde- les ogynsamma förhållanden i afseende på sjöfarten, hvilka i år egt rum, och hvilka, enligt min tanke, i väsentlig mån bidragit till att tullen icke lemnat den inkomst för ifrågavarande tid, som den enligt beräkning skulle hafva gifvit.

I afseende på den speciella fråga, som nu föreligger, ber jag få uttala, det jag icke skulle hafva varit emot att höja bränvinsskatten;

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

men jag hade hoppats och väntat att försäljningslagen då äfven skulle bliwa ändrad i förhållande derefter, men jag önskar icke att ändring skulle ega rum i tillverkningslagen för sig och försäljningslagen för sig, såsom nu skulle bliwa förhållandet. Regeringen tillsatte för omkring $1\frac{1}{2}$ år sedan en komité i och för bränvinslagstiftningen i dess helhet, och denna komité's förtjenstfulla arbete har för ett par dagar sedan blifvit i Kammaren utdeladt; men för mig, likasom jag tror för de fleste af Kammarens ledamöter, har det icke varit möjligt att på så kort tid sätta mig in i detta komitébetänkande. Under sådana förhållanden, och då jag utgår från den synpunkten att, både tillverkningen och försäljningen borde hafva reglerats på samma gång, emedan jag tror att fara är, att, om Riksdagen skulle komma att höja tillverkningsskatten i någon väsentligare mån, det kommer att dröja ganska länge innan Riksdagen kommer att fatta något mera genomgripande beslut i afseende på försäljningslagen, skulle jag helst hafva velat undvika att höja tillverkningsskatten; ty jag har en synnerlig farhåga för att, om tillverkningsafgiften i någon väsentlig mån höjes, regeringen icke skulle finna något intresse i att något mera kraftigt medverka till antagande af ny bränvinsförsäljningslag.

Jag vill nu icke särskildt vidröra de förmåner, som genom bränvinsförsäljningen nu tillkomma vissa kommuner, nemligen städerna, hvilkas representanter tyckas vara så nöjda med den här föreslagna förhöjningen. Att städerna fortfarande skola få åtnjuta så stora fördelar af bränvinsförsäljningen är dock ett förhållande, som icke längre bör få existera. Städerna äro nu, till följd af deras stora andel i bränvinsförsäljningsmedlen med mera, icke blott skattefria utan åtnjuta dessutom af statsverket en årlig premie af omkring 3 millioner kronor. Att ett sådant förhållande fortfarande skall få existera, anser jag icke vara skäligt, men, som jag förut sagt, torde det komma att dröja länge nog, innan försäljningslagen regleras, om tillverknings-skatten nu höjes.

Min mening är således, att någon förhöjning i skatten för tillverkning af bränvin nu icke hade bort ske; men då detta svårigen lärer kunna undvikas, till följd af statens behof af medel för fyllande af den brist som nu trycker honom, vill jag för min del yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr *Johan Jönsson* instämde med Herr O. B. Olsson.

Herr *Wigardt*: Allt sedan jag vid riksdagens början möttes med den för mig särdeles nedslående underrättelsen, att statskassans brist, nära $6\frac{1}{2}$ millioner, måste fyllas med direkta eller indirekta skatter, har jag hyst den åsigten, att artikeln bränvin i första rummet vore den mest passande vara att för detta ändamål hufvudsakligen anlita, helst höjandet af skatten härå icke synnerligen skulle beklagas af det stora flertalet af landets befolkning, utan af dessa önskas. Bränvinet kan ju icke af någon anses såsom en lifsförnödenhetsvara hvarken för människans andliga eller lekamliga tillvaro, men alla må-

ste väl enas derom, att ett omåttligt förtärande af varan skadar både kropp och själ, samt leder drinkaren till fysiskt och moraliskt förderf.

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)*

Läser man polisreferaterna i de större tidningarne, får man se hur många menniskor brännvinet i förtid förpassar till evigheten, hur många olyckor det på alla vis förorsakar. Det stör samhälls- och familjefriden, befolkar våra fängelser samt föranleder fattigdom och lidande af många slag, hvadan ropet från alla landsändar om brännvinets inskränkning i tillverkningen, om försvärandet af åtkomsten genom högre skatt, på ena eller andra sättet, är berättigadt och synes mig för närvarande vara enda sättet, på hvilket lagens åtgörande i någon mån kan från lasten väcka eller rädda den, som icke kan eller vill vara sitt eget hjertas väktare.

Jag hade helst velat bifalla Kongl. Maj:ts proposition om 1 krona och 20 öre per kanna brännvin, men då ingen utsigt finnes för Kammararens bifall härtill, nödgas jag yrka afslag å Utskottets betänkande och bifall till reservanternes förslag, enär detsamma, icke allenast genom den högre skatten i sedlighetens intresse är det bästa, utan på samma gång, enligt Utskottets uppfattning och egen beräkning, lemuar statsverket en inkomst af 3 millioner i stället för Utskottets upptagne $1\frac{1}{2}$ million.

Man har ofta, åtminstone man och man emellan, hört befaras, att, om någon betydligare förhöjning af brännvinsskatten nu komme till stånd, så skulle tillverkningen i landet mycket förminskas. Ja, mine herrar, för min del skulle jag verkligen önska att så skedde; och jag försäkrar att folket, åtminstone på den trakt jag tillhör, med mycket nöje skulle åtaga sig den börda, som tilläfsventyrs måste påläggas dem till följd af den förminskade brännvinstillverkningen.

För öfrigt måste väl erkännas, att det vore godt, om brännvins-supandet partielt eller totalt minskades eller komme ur bruk; härigenom skulle mängden kommuns fattigbidrag minskas, den supige blifva en aktad och arbetsam medlem till nytta för sig sjelf och samhället.

Jag har för öfrigt ännu ett skäl, hvarföre jag i likhet med reservanterne önskar att brännvinstillverkningsskatten måtte höjas till 1 krona per kanna, nemligen min önskan att Riksdagen, då frågan om förhöjning i tullen å tobak kommer före, måtte afslå detta. Väl vet jag att tobaken i sig sjelf icke är någon lifsförnödenhetsvara; men ostridigt är, att den genom vanans makt öfvergått dertill hos den stora allmänheten och i synnerhet för den fattigare befolkningen blifvit ett behof, hvilket hellre bör tillgodoses än behofvet att förtära brännvin.

Jag yrkar fortfarande bifall till reservanternes förslag och afslag å Utskottets hemställan.

Herr P. Pehrsson i Törneryd: Jag vet på förhand att de åsigheter som jag nu kommer att uttala, icke hafva någon utsigt att vid denna riksdag vinna framgång. Detta kan dock icke hindra mig ifrån att tillkännagifva den ställning, jag intager till föreliggande fråga, hvilket jag dock skall göra i största korhet.

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

Det är nu en gång så, att en statsbrist finnes, som måste fyllas, detta måtte nu ske på det ena eller andra sättet; men att det skall ske på det sätt, som föreliggande förslag antyder, kan jag för min del icke gilla. Mig synes det vara orättvist att vältra bördan på konsumtionsskatterna; utan må man i stället låta den allmänna bevillningen hjälpa saken. Denna min åsigt stöder jag derpå, att konsumtionsskatterna redan äro så höga, som de kunna vara för de mindre bemedlade klasserna. Men, säger man, genom bränvinstillverkningskattens höjande förskaffar man icke blott staten ökade inkomster, utan bidrager på samma gång till att förminska superiet. Ja, detta är ett skäl, som alltid framdragits, då man velat höja denna skatt; men det skälet gäller dock icke mycket i mina ögon. Ty om de, hvilka använda detta skäl, verkligen hafva nyssnämnda mål i syfte, borde de väl äfven hafva kommit på den kloka tanken att höja tullen jemväl på alla slags utländska viner. Säkerligen skulle en sådan åtgärd icke blott skaffa staten större inkomster, utan äfven minska vindrickandet i vårt land. Något förslag i denna riktning har dock icke försports, vare sig från regeringen eller från de representanter, som dela hennes åsikter uti föreliggande fråga. Jag säger därför rent ut, att det förefaller mig i hög grad besynnerligt, att man vill bereda staten ökade inkomster hufvudsakligen på de mindre bemedlades bekostnad; ty det lär väl icke kunna förnekas, att det egentligen äro desse, som konsumera brännvin. Hade man i stället, samtidigt med det nu föreliggande förslaget, äfven väckt fråga om att förhöja tullen på viner i samma proportion, hade det åtminstone varit konsekvent. Brännvinet, måttligt brukadt, är för de mindre bemedlade alldeles detsamma, som vinet på de rikes bord. Det är ett njutnings- och rekreatiomsmedel, ingenting annat. Vill man därför vara oegennyttig och konsekvent, bör man, på samma gång man höjer skatten på brännvinet, äfven öka tullen på viner, likörer o. d.

Ett annat skäl, som talar emot bränvinstillverkningsafgiftens höjande, är det, som man vid åtskilliga tillfällen, då en sådan förhöjning varit föreslagen, hört invändas deremot, nemligen att man borde vänta med saken till dess den komité, som nu har denna frågas utredning om hand, afgifvit sitt utlåtande. Chefen för Finansdepartementet har äfven uttalat samma åsigt, då han i en annan fråga yttrat, att, innan vederbörande hunnit utreda och bringa till lösning de frågor, som å bevillningens grunder hafva afseende, så finnes intet skäl att höja den allmänna bevillningen. Jag undrar om icke samma skäl skulle kunna användas äfven i nu föreliggande fråga. Då jag således anser det förslag, hvilket här är framlagdt, hvila på en orättvis grund, yrkar jag för min del afslag å detsamma.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Sedan representanten från Göteborg uttalat samma åsikter, som jag hyser i denna fråga, kan jag yttra mig helt kort. Jag beklagar likväl, att han med den sakrika utredning af frågan, som han lemnade, kom till det slut, han gjorde.

Vid remissen af Kongl. Maj:ts proposition i ämnet uttalade jag ock oförtydligt min ställning till frågan; och den är således redan

förut för Kammaren bekant. Det gäller nu huruvida vi skola slå in på den direkta eller indirekta beskattningens väg, om statsbristen skall fyllas genom den allmänna bevillningen eller genom skatter, som hufvudsakligen drabba de mindre bemedlade klasserna, hvilka icke bidragit till statsbristens uppkomst. Vi veta litet hvar, hvilka samhällsklasser inom landet, som gifvit anledning till denna statsbrist. Och vi kunna icke fritaga oss sjelfva från att i mer eller mindre mån haft del deruti. Men ingen kan påstå att den arbetande klassen eller den som står under det så kallade politiska strecket, och således icke eger att sjelf föra sin talan inom representationen — och denna klass utgöres af flertalet af landets innebyggare — ingen kan påstå, säger jag, att denna samhällsklass har bidragit till uppkomsten af ofvannämnda statsbrist; jag tror fördenskull att man bör gå ytterst varsamt till väga vid afgörandet af sättet för detta oundas afhjelpande och bestämmandet af hvilka samhällsklasser egentligen skola vidkännas de svårigheter, som dermed blifva förenade. Det skall emellertid under öfverläggningen härom visa sig, hvar den arbetande klassen egentligen har sina vänner. Af detta skäl, och ehuru denna fråga så många gånger förut varit på tal, då jag varit i tillfälle att yttra mig, anser jag mig likväl, då frågan är af stor vikt, vid detta tillfälle böra i densamma beröra några få omständigheter som torde vara af intresse.

Ett särskildt skäl jag har för min åsigt, att bränvinsskatten ej bör höjas, är att, sedan den en gång blifvit höjd, det, såsom erfarenheten visat, är nära nog en omöjlighet att kunna få den nedsatt. Så är icke förhållandet med den allmänna bevillningen. Det har flera gånger händt, att den har blifvit minskad, hvaremot erfarenheten tillräckligt ådagalagt att, när bränvinstillverkningsafgiften en gång blifvit höjd, den sedermera blifvit bibehållen vid sitt belopp, hvilket är helt naturligt, ty hvarje sänkning i denna skatt åstadkommer stora förluster för den enskilde.

Emot Bevillnings-Utskottets ärade ordförande skulle jag vilja rigta några ord med anledning af det slut, hvartill han i frågan kommit. Han yttrade för ett par dagar sedan i Kammaren några ord, vid hvilka jag särdeles mycket fäste mig, och som jag skall bedja att nu få upprepa. Han yttrade nemligen, att när en person på någon af våra bränvinsförsäljningsställen förtär ett glas bränvin, bjuder han staten på ett och kommunen på två glas. Jag är fullkomligt ense med den ärade talaren härutinnan och skall försöka visa riktigheten af hans yttrande, på samma gång som jag skall försöka ådagalägga att bränvinstillverkningsafgiftens höjande kommer att hufvudsakligast drabba den arbetande klassen och mindre de förmögna klasserna, något som man sökte gendrifva under den diskussion, som vid remissen af den Kongl. propositionen egde rum och som jag verkligen icke hade väntat, att den ärade ordföranden skulle varit med om efter de åsichter, som han vid ett annat tillfälle uttalat. Vi tänka oss till exempel att en person förtär ett glas bränvin om dagen. Under antagande att glaset innehåller två tum, hvilket lär vara det vanliga måttet för en sup såväl här i Stockholm som i landsorten, och med beräkning af att en kanna bränvin kostar i medeltal ungefär tre kronor, hvilket man väl

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

får antaga, då man sammanslår försäljningen såväl supvis som kannvis, så konsumerar han på 365 dagar 7 kannor 30 tum, hvilket förorsakar honom en årlig utgift af 21 kronor 90 öre.

Detta är hvad den får betala i skatt, som endast måttligt förtär brännvin, ty ingen lär väl kunna stämpå den såsom omåttlig, hvilken icke tar mera än en sup om dagen. Han får då betala till producenten 60 öre för hvarje kanna eller per år 4 kronor 38 öre, och detta motsvarar väl ungefärligen värdet af den tillverkade varan eller rudimaterialen till densamma jemte transportkostnaden, men dessutom får han betala tillverkningskatten till staten, 80 öre för hvarje kanna, hvilket för hela året gör 5 kronor 84 öre; sedan återstå af de tre kronor, som hvarje kanna kostar, 1 krona 60 öre, och dem tar kommunen, till hvilken han sålunda för det brännvin han under året förtär får betala inalles 11 kronor 68 öre. Så ställer sig förhållandet nu för den som förtär endsst ett glas brännvin om dagen. Men man lär väl icke heller kunna påstå, att den gör sig skyldig till något så svårt slöseri eller omåttlighet, som tager två supar om dagen; men han får då naturligtvis betala dubbelt så mycket.

Om nu skatten höjes med 10 öre per kanna, så är väl all anledning antaga att priset på varan, *åtminstone på krogarne*, förhöjes i förhållande derefter, och då får den, som förtär ett glas brännvin om dagen, en ökad årlig beskattning af 73 öre, och förtär han två glas om dagen belöper sig ökningen till 1 krona 46 öre; höjes åter brännvinsafgiften med 20 öre per kanna, så utgör ökningen i den årliga beskattningen, för den som förtär ett glas om dagen, 1 krona 46 öre och för den som tar två supar 2 kronor 92 öre.

En talare från Göteborg, som vid remissen af den Kongl. propositionen sökte gendrifva mitt yttrande och som sade sig äfven vilja föra talan för den arbetande klassen, framstälde då såsom exempel på obilligheten af att lägga hela förhöjningen af skatter på den allmänna bevillningen, att om en arbetare, som är uppskattad till en inkomst af 800 kronor och sålunda nu i bevillning till staten betalar fem kronor, tillfrågades om han hellre ville se denna bevillning fördubblad eller betala till exempel ett öre mera för en sup eller en rulle tobak, så skulle han otvifvelaktigt föredraga det senare. Det tror jag också skulle blifva händelsen i ett eller annat fall, men detta beror på om om hans utgift till staten *blir* större genom skattetillökningen på den vägen. Men jag skall be att få jemföra denne arbetare med en annan, som är uppskattad till 400 kronors inkomst och sålunda i bevillning till staten betalar allenast en krona, och till denna kategori höra de flesta arbetare, som betala bevillning efter 2:dra artikeln. De som äro uppskattade till 800 kronors inkomst kunna åtminstone på de flesta ställen icke anses tillhöra den egentliga arbetande klassen. Dessutom är att märka, att de arbetare, som skatta för en inkomst af 800 kronor om året, dels äro bättre i tillfälle att betala sin skatt än de som erlägga en lägre skatt, och dels ega dessa politisk rösträtt och kunna således anses vara här representerade, hvilket deremot icke är fallet med den, som skattar för en inkomst af allenast 400 kronor. Jag anser det derföre vara rättare att till en jemförelse välja denne

senare. Denna jemförelse slår då så ut att, om bränvinsskatten höjes med 10 öre per kanna, så får denne arbetare, som i bevillning betalar en krona, om han tar en sup om dagen, för denna sup vidkännas en skatteförhöjning af 73 öre om året, det vill säga nästan lika mycket som han skulle få betala mera i bevillning, om denna höjdes med 100 procent; och förtär han två supar dagligen, så stiger förhöjningen till 1 krona och 46 öre. För min del hyser jag icke något det ringaste tvifvel, att en arbetare af detta slag, om han derom tillfrågades, vida hellre skulle taga en fördubbling i bevillningen än en äfven ringa förhöjning i konsumtionsskatten. Jag tror således, att den bevisning, som jag framdrog vid remissen af Kongl. Maj:ts proposition, håller streck trots de anmärkningar, som deremot framställdes.

Vid den beräkning, som jag nyss uppställde, utgick jag från en förhöjning af tillverkningskatten med allenast 10 öre. Ökas den åter med 20 öre, hvilket sannolikt blifver Riksdagens beslut, ställer sig saken så, att den, som konsumerar en sup om dagen, får betala 1 krona och 46 öre och för två supar om dagen 2 kronor och 92 öre i skatt, allt för år räknadt. Skulle skatten höjas med 40 öre, såsom Kongl. Maj:t föreslagit, ökas sistnämnde belopp till 5 kronor och 84 öre. Jemför man nu debetsedeln för en person, som för närvarande erlägger flera hundra kronors bevillning till staten med dens, som betalar 1 krona och hvad denne senare derutöfver betalar, i händelse bränvinstillverkningskatten ökas med 10 öre eller ännu mer, om den ökas med 40 öre, som Kongl. Maj:t föreslagit, tror jag skilnaden blifver så betydlig, till förmån för den förmögne, och skada för den mindre bemedlade, att man måste tveka att gå in på ett sådant skattesystem, som här är föreslaget. Jag medgifver gerna, att icke blott den arbetande klassen utan äfven embetsmännen i stor skala — om jag får begagna detta uttryck som användes af en aktad talare på göteborgsbanken vid remissdebatten — och äfven öfriga af de förmögnare samhällsklasserna förtära bränvin. Men här gäller det att jemföra debetsedeln för embetsmannen och de förmögnare klasserna med debetsedeln för en arbetare, som förtär bränvin, och att tillse hvilken som drabbas hårdast, om den allmänna bevillningen ökas, eller om man lägger förhöjd skatt å tillverkningen af bränvin. Och jag tror då, att jag har visat, att den arbetande klassen och i synnerhet den del deraf, som icke alls erlägger allmän bevillning, drabbas hårdast, i händelse skatteförhöjningen lägges på bränvinstillverkningen, helst då han obestrifligen har minst förmåga att bära den ökade skatten. Om jag derföre nu å ena sidan kommer att hålla fast vid en förhöjning i bevillningen efter 2:dra artikeln, så hoppas jag dock å andra sidan, att denna förhöjning blifver endast tillfällig eller för innevarande och nästa år, och att Kongl. Maj:t redan för nästa Riksdag skall framlägga förslag till ny bränvinslagstiftning, med anledning af den utredning, som den för sådant ändamål tillsatta komitén i sitt betänkande lemnat. Man får då rikligt tillfälle att höja bränvinstillverkningsafgiften så att den förhöjda bevillningen kan minskas; och när då bränvinsfrågan i sin helhet kommer att regleras, hoppas jag, att det sker på sådant sätt, att full likställighet vid beskattningen emellan de

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

olika samhällena eller emellan stad och land kommer till stånd, så att monopolsystemet kommer att försvinna. Med det vilkoret skall jag icke hafva något emot en förhöjd beskattning å bränvin. Men så länge kommunernas monopol finnes, som icke allenast är grundlagsvidrigt, utan helt och hållet förrycker hela vår såväl bränvinslagstiftning som tillverkning, kan jag icke heller af denna anledning höja skatteu. Om monopolsystemet försvinner och försäljningen lemnas så vidt möjligt fri, kan skatten höjas till 2 kronor per kanna, och bränvinet göres icke derigenom så dyrt som det är för närvarande, men ett sådant förslag skulle otvivelaktigt medföra åt statskassan en mer än dubbel inkomst.

Af hvad jag anfört torde framgå, att jag icke för närvarande kommer att känna mig tveksam vid valet mellan direkta och indirekta skatter. Jag kommer således att rösta för en betydlig förhöjning af den allmänna bevillningen, men ej för någon annan skatteförhöjning vid denna riksdag. Granskar jag Utskottets beräkningar, tror jag detta ej heller behöfs, ty deraf finner jag, att Utskottet kommit till en statsbrist af 1,600,000 kronor, eller ett belopp, som icke uppgår till 50 procent af allmänna bevillningen, hvilket ju skulle komma att utgöra 2,000,000 kronor. Stryker jag nu bort den inkomst af 1,500,000 kronor, hvilken Utskottet beräknat genom tillverkningskattens ökande med 10 öre per kanna, och i stället höjer den allmänna bevillningen för år 1880 med ytterligare 50 procent, eller 200,000 kronor, samt med 50 procent för innevarande år såsom blifvit föreslaget, får jag en summa, som betydligt öfverstiger den nu befintliga statsbristen. Jag tror derfor för min del af redan anförda skäl, att Riksdagen icke bör gå in på att höja tillverkningsafgiften å bränvin, förr än frågan om bränvinslagstiftningen i sin helhet framlägges af Kongl. Maj:t. Det har nemligen hittills icke inträffat, att Riksdagen hvarken i sin helhet eller delvis, såsom nu tycks blifva förhållandet, gått in i pröfning af ett så omfattande arbete som ett komitébetänkande, förr än detsamma kunnat af vederbörande myndigheter granskas och utredas och sedermera i form af Kongl. proposition framlagts för Riksdagen. Jag befarar äfven att, i händelse Riksdagen nu med större eller mindre belopp höjer tillverkningsafgiften å bränvin, den slutliga pröfningen af ifrågavarande komités förslag derigenom kommer att en längre tid fördröjas, emedan regeringen i sådant fall icke vidare har samma anledning att framlägga detsamma för Riksdagen, som förut, då regeringen var i behof af ökade statsinkomster, hvilket väl ej blir samma förhållande om bränvinstillverkningskatten höjes nu.

Utskottets ordförande uttalade tvifvel, huruvida de af Kongl. Maj:t uppgjorda beräkningarne vore rigtiga. Med all aktning för den ärade talaren, till hvilken jag sätter stort förtroende, får jag dock förklara, att jag i det afseendet hyser större förtroende för regeringen. Jag tror icke, att det vore välbetänt att frångå de åsikter, regeringen i detta hänseende uttalat och i stället lyssna till dem, som framställas af enskild ledamot af Kammaren, ehuru äfven denne naturligtvis kan åberopa goda skäl för sina beräkningar. För min del åtminstone håller jag mig till dem, som af Kongl. Maj:t blifvit uppgjorda, såsom en-

ligt min föreställning de riktigaste. Och enligt dessa beräkningar tror jag, att, om man höjer allmänna bevillningen med 100 procent för år 1880 och 50 procent för innevarande år, man skall erhålla en tillräcklig summa för statsbristens fyllande.

Jag skall icke längre upptaga tiden. Af hvad jag yttrat framgår, att jag för närvarande icke önskar någon förhöjning i tillverkningsafgiften för brännvin, utan helst ser, att Utskottets betänkande och Kongl. Maj:ts proposition för denna riksdag afslås.

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)*

Chefen för Kongl. finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell: Herr Talman! Mine herrar! Jag ber att få erinra Kammaren derom, att Kongl. Maj:t har af Riksdagen äskat fyllandet af statsbrist dels för år 1880, beräknad till $6\frac{1}{2}$ millioner kronor, dels för år 1878, uppgående till minst 2 millioner kronor. Riksdagen har, såsom Utskottet anfört, nedsatt statsbristen för 1880 till 5 millioner kronor; och Utskottet har med afseende å denna förstnämnda statsbrist föreslagit en förhöjning i bränvinstillverkningsafgiften med 10 öre, under framläggande af en beräkning, som visar, att med denna förhöjning och en förhöjning i åtskilliga andra indirekta skatter skulle vinnas ett belopp af 3,400,000 kronor, så att derefter en återstående statsbrist af 1,600,000 kronor vore att fylla, hvilken, efter Utskottets åsigt, borde betäckas genom allmän bevillning. Jag vill icke, i likhet med åtskilliga talare inom Kammaren, söka att försvaga denna Utskottets beräkning genom att hänvisa på de förhållanden, som kunna vålla, att äfven för år 1879 en statsbrist uppstår och att således beräkningen måste hållas ännu mycket försigtigare än hvad som skett i den Kongl. propositionen. Jag vill icke yttra något sådant, dock icke därför att jag vill påtaga mig ansvaret för att icke under år 1879 kan uppstå en brist; och jag vågar fästa en ärad talares på göteborgsbänken uppmärksamhet derpå, att jag icke heller förut åtagit mig något sådant ansvar. Deremot har jag fullt fog att mot Utskottet göra den anmärkningen, att Utskottet något för högt beräknat den inkomst, som skulle uppstå genom de 10 örenas förhöjning i bränvinstillverkningsafgiften, och framförallt att det alls icke tagit hänsyn till statsbristen för 1878 af 2 millioner kronor. Kammaren behagade erinra sig, att Kongl. Maj:t har tänkt sig fyllandet af denna brist på det sätt, att de begärda skatteförhöjningarne för 1880 skulle tillämpas redan under 1879. Jag förutsätter, att Utskottet tänkt sig detsamma. Men Utskottet kan omöjligen tänka sig samma resultat uppkomma genom tillämpningen af dess förslag som det, hvilket skulle vinnas genom tillämpningen af Kongl. Maj:ts. I detta senare hade begärts en ökning af skatteköllorna, hvilken för år 1880 skulle gifva $6\frac{1}{2}$ millioner, deri ingående 40 öres förhöjning i bränvinstillverkningsafgiften. Utskottet deremot har tänkt sig en ökning af skatteköllorna, som för 1880 skulle utgöra endast 3,400,000 kronor, deraf en förhöjning i bränvinsafgiften af endast 10 öre. Kongl. Maj:ts beräkning för 1880 skulle, tillämpad under 1879, hafva gifvit en förhöjning af 2 millioner kronor, men det är rent omöjligt att vänta sig samma resultat genom att under 1879 tillämpa en så betydligt reducerad

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forta.)

skatteförhöjning som den Utskottet föreslagit. En förhöjning af 6 millioner kan, försigtigt beräknad, under 1879 gifva 2 millioner. Detsamma kan icke sägas om en förhöjning, som under 1880 endast skulle gifva 3,400,000 kronor. Dertill kommer att jag tänkt mig beslutet om förhöjningen fattadt redan vid Riksdagens början. Endast under den förutsättningen var det möjligt att beräkna, att denna förhöjning under 1879 skulle gifva en så hög inkomst som åtminstone 2 millioner kronor. Men genom att nu fatta och publicera detta beslut först någon tid efter det sjöfarten öppnats och efter det sålunda ett tillfälle — och ett godt tillfälle — blifvit beredt importörerne af tobak och socker och bränvinstillverkarne samt — jag lägger derpå ännu större vikt, emedan ingen i Kammaren yttrat något derom — för bränvinsimportörerne att förse sig med sina behof, blifver det icke möjligt att vänta sig någon nämnvärd tillökning i inkomst af dessa skatte-källor under 1879.

Genom en beskattning efter den af Utskottet tänkta grunden uppstår således efter mitt förmenande en statsbrist att ytterligare fylla, icke af 1,600,000 kronor utan säkerligen af 3 millioner kronor eller deröfver. Denna brist kan fyllas, såsom jag tänkt mig, antingen derigenom att Riksdagen åtager sig en förhöjning af 50 procent af beivllningen redan för 1879 såsom tilläggsbeivllning och en liknande förhöjning af beivllningen för 1880, eller också derigenom att beivllningen för 1880 minst fördubblas, mest och bäst verkande om beivllningen utginge med tilläggsbeivllning för 1879 och derjemte bränvinstillverkningsafgiften förhöjdes med 20 öre.

Jag ber få försäkra Kammaren derom att, om regeringen endast såge på det finansiella resultatet af beskattningen, skulle hon lifigt förorda en förhöjning uteslutande af beivllningen för erhållande af ifrågavarande belopp. Det är dock vid beskattning nödvändigt att taga hänsyn äfven till åskådningssättet och uppfattningen hos dem som skola bära skattebördan, och derutinnan har regeringen sökt att tillmötesgå alla billiga fordringar. Det finnes andra, som anse att vid beskattningen man framför allt skall tillse, att skatten måtte träffa de beskattade så att den svider. Men om någonsin denna asketiska skatteprincip möter någon svårighet i tillämpningen, så är det väl, när representationen af desse ifrارة ställes i valet mellan å ena sidan en skatt sådan som den allmänna beivllningen och å andra sidan skatt å brännvin, mellan å ena sidan en skatt, som träffar lika mycket den sparsamme som slösaren, och å andra sidan en skatt, som träffar konsumenterne af brännvin, en förbrukning som dock — vi måste medgifva det — hos den bästa och, jag hoppas äfven den största delen af vårt folk icke finner särdeles mycket deltagande, och för hvars högre beskattning derföre kanske den större delen af folket vore Riksdagen ganska mycket tacksam.

Herr C. Aron Jönsson: Jag skall be att få börja på samma sätt som Utskottets ärade ordförande eller med att framhålla att inom Utskottet ingen tvist uppstod *huru* bristen skulle fyllas, utan var man temligen ense om att fördela bristen på bränvinet, tullen på socker

och tobak samt den allmänna bevillningen. Men nu har fråga uppstått rörande denna punkt, huruvida man skall lägga mer eller mindre förhöjning på bränvinet. I detta afseende har man från majoritetens sida ställt sig på den ståndpunkten, att man utgått från den beräkning, Kongl. Maj:t i sin proposition framlagt. I enlighet härmed ser man af Utskottets betänkande att man skall, om man bifaller Utskottets förslag, kunna fylla den återstående bristen genom en förhöjning i den allmänna bevillningen af 50 procent. Jag säger detta under förutsättning att det förslag till statsbristens fyllande, som Kongl. Maj:t till Riksdagen inlemnadt, är grundadt på en riktig beräkning. Majoriteten inom Utskottet har icke velat klandra detta förslag och icke vågat göra det, utan haft förtroende till regeringens beräkning.

Man har i sammanhang härmed inom Utskottet haft att behandla tvänne motioner, väckta inom denna Kammare, en af Herr Lyttkens och en af Herr Hæggström, hvilka motioner gå derpå ut att man bör höja den allmänna bevillningen, innan man inlåter sig på en förhöjning af konsumtionsskatterna. Man har äfven man och man emellan inom Riksdagen samtalat angående denna fråga. Men dervid har jag icke hört någon vilja undandraga sig en förhöjning af den allmänna bevillningen, utan man har sagt: ja, blir förhöjningen icke större än 56—60 procent af den nuvarande bevillningen, så är jag med derom. Är detta yttrande allvarligt menadt, så kunna de som hysa den åsigten äfven rösta för Utskottets förslag. Äro de deremot icke med om att besluta en förhöjd bevillning efter II Artikeln, så må de förena sig med reservanterne, ty med en förhöjning i bränvinstillverkningsafgiften af 20 öre per kanna, fylles bristen så när som på 100,000 à 120,000 kronor, som då väl komma att belöpa sig på den allmänna bevillningen. Vilja emellertid Kammarens ledamöter åtaga sig en förhöjd bevillning, då kunna de tryggt rösta för Utskottets förslag om tillverkningsafgiftens höjande med 10 öre per kanna, till hvilket förslag jag härmedelst anhåller om bifall.

Herr And. Aug. Andersson: Föreliggande betänkande, som egentligen blifvit föranledt af Kongl. Maj:ts proposition, har, åtminstone hvad mig beträffar, mottagits med vemodiga känslor. Och förhållandet kan icke vara annat, då man tänker sig att lagstiftningen om bränvinstillverkningen och bränvinets beskattning varit föremål för en så vidlyftig utredning, men att, *just* som denna utredning blifvit färdig att för Riksdagen framläggas, Kongl. Maj:t begärt en skatteförhöjning å bränvinstillverkningsafgiften. Jag hade trott, att det hade legat i statens sannskyldiga intresse och att svenska folket med tillfredsställelse skulle hafva sett, att alla förhållanden angående tillverkning och försäljning af bränvin hade blifvit reglerade, innan ett förslag, sådant som detta, för Riksdagen framlades. Om Kongl. Maj:ts förslag om en förhöjning med 40 öre per kanna å tillverkningsskatten, skulle vinna Riksdagens bifall, så vill det dessutom synas mig, som om vi skulle få vänta länge innan denna såväl behöfliga reglering af bränvinsfrågan i dess helhet kommer till stånd. Vidare förefaller det mig som om man här, såsom i afseende på så mycket annat, varit angelägen om att största

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

bördorna och utgifterna skulle komma att drabba de mindre bemedlade klasserna i landet, i rak motsats till hvad förhållandet varit, då det varit fråga om att med tull belägga sådana varor, som egentligen utgöra föremål endast för de högre och mera bemedlade klassernas förbrukning. Allt detta gör, att jag för min del icke finner det vara lämpligt, att den ifrågasatta skatteförhöjningen nu träder i verkställighet, derest icke lagen angående försäljning af bränvin i sammanhang dermed varder reglerad. Det må visserligen vara sant, att vi stå framför en statsbrist, som på något sätt bör fyllas; dock hade det, efter mitt förmenande, varit med Riksdagens värdighet mest förenligt, om fyllandet af denna brist blifvit lagd på de förmögna klasserna eller på den allmänna bevilningen efter 2:dra Artikeln i stället för att utgå på sätt, som nu föreslagits. Då det emellertid, med hänsyn till nuvarande förhållanden, måhända skulle vara svårt att helt och hållet undgå en förhöjning i bränvinstillverkningsafgiften, så skulle jag för min del anse att den lämpligen borde, såsom Bevilnings-Utskottet föreslagit, bestämmas till 10 öre per kanna. Något vidare har jag icke att tillägga.

Herr Asker: Min vana likmätigt skall jag icke sväfva vidlyftigt ut i de parlamentariska rymderna, utan endast helt kort angifva min ståndpunkt till frågan. Dessförinnan anhåller jag likväl, att få förutskicka den förklaring, att jag anser statsbristen böra fyllas äfven med bidrag af den allmänna bevilningen.

Den förste talaren, Bevilnings-Utskottets ärade ordförande, förklarade, i likhet med herr statsrådet och chefen för Finans-departementet, att Utskottet vid beräkningen af statsbristen aldeles icke tagit densamma i betraktande så, som den i verkligheten förefinnes, utan upptagit den allenast till en summa af 5,000,000 kronor, ehuru den likväl i verkligheten är större. Om så är förhållandet, vore det väl icke klokt af Riksdagen att stödja sitt beslut i beskattningsfrågan på origtiga och otillförlitliga beräkningsgrunder. Jag måste således i hög grad fästa mig vid hvad såväl herr Finansministern som den förste ärade talaren i dessa hänseenden meddelat, och anser jag därför den minsta förhöjning, som beträffande bränvinsbeskattningen bör ifrågakomma, vara 20 öre. Med beräkning deraf att en förhöjning af 20 öre i bränvinstillverkningsafgiften bestämdes, förklarade den förste talaren, att äfven med denna förhöjning man icke kunde våga att beräkna inkomsterna af förhöjningen till högre belopp än 2,000,000 kronor. Utskottet har visserligen, med beräkning af denna förhöjning efter 10 öre pr kanna, upptagit den deraf härflytande tillökning i statens inkomster till 1,500,000 kronor. Men om denna beräkning, med icke mindre än 500,000 kronor ofverstiger hvad som i verkligheten skall inflyta genom en förhöjd afgift af endast 10 öre, så hemställer jag till herrarne, om det kan vara med en klok statshushållning förenligt att gå så till väga, att man visserligen kan lyckas att genom en bokföringsåtgärd på papperet få riksstaten att gå ihop, men att följderna deraf skulle blifva den, att, då Riksdagen nästa år sammanträder, den komme att stå inför en vida större och mera ho-

tande statsbrist. För min del tror jag därför, att det är statsklokt och förståndigt handladt att förhöja bränvinsafgiften med det af de sju reservanterne föreslagna belopp 20 öre; och måste jag för min del därför yrka på ett sådant beslut af Kammaren. Jag gör detta icke därför, att en förhöjning af allmänna bevillningen derigenom skall blifva obehöfelig, ty en måhända icke obetydlig förhöjning deri blifver i alla fall oundviklig.

Det har under öfverläggningen blifvit yttradt, att man icke bör gå det till oss nyligen utdelade komité-betänkandet om bränvinstillverkning och försäljning i förväg, och att man derföre icke bör röra vid tillverkningslagen annat än i sammanhang med försäljningslagen. Men om man konsekvent följer dessa åsichter, skall man naturligtvis icke göra någonting alls vid bränvinsbeskattningen. Ty om man beslutar tio öres förhöjning på tillverkningen af bränvin, går man ju detta betänkande lika mycket eller lika litet i förväg i afseende på tillverkningen och försäljningen, som om förhöjningen bestämmes till 20 öre. Jag anser således detta skäl i sjelfva verket väga ofantligt litet. Man har äfven sagt, att ett godt år uppbringar statens inkomster till millioner, och att man derföre nu icke borde småaktigt handskas med ören. Ja det är sant; att ett godt år är för staten i många hänseenden fördelaktigt, men hvem svarar för att vi skola få ett godt år medförande en ny gyllene tid. Ören i beskattningsväg representera dock hundratusentals kronor, och äro just derföre icke att förakta när det gäller att fylla en statsbrist, som hotar att tillväxa.

Vidare är anmärkt, att reservanterne icke framlagt någon tablå; förmodligen menades dermed en tablå liknande Utskottets. Men tablån i Utskottets betänkande är, såsom redan visats, mindre tillförlitlig; och hade det varit meningen att endast få en sådan framlagd af reservanterne, tror jag visst icke, att vinsten deraf hade föranledt någon synnerlig mellangift. Sådana upplysningar hafva emellertid redan under öfverläggningen erhållits, att, hvad statsbristen beträffar, det icke är nog med att öka statens inkomster på en eller annan konsumtionsartikel, det vill säga indirekt, utan att man äfven måste höja allmänna bevillningen.

Det har äfven blifvit sagdt att, om man också skulle så förfara, att derigenom en statsbrist för innevarande år på ett par millioner uppstode, så vore den bristen ej oöfvervinnerlig. Det är sant, men befarar man en ökad statsbrist, är det väl bättre att i tid vidtaga sådana åtgärder, som egna sig att, så vidt möjligt är, undanröjda olägenheterna och bekymren för en kommande riksdag.

Vidare har anförts, att reservanterne icke nog tydligt uttryckt sin åsigt, att äfven allmänna bevillningen borde tagas i anspråk för att fylla förevarande brist. Det heter likväl på sidan 13 i Utskottets betänkande, hurusom reservanterne uttryckligen anse "att den allmänna bevillningen äfven bör lemna sitt bidrag till ändamålet, men att bland de indirekta skatterna bränvinstillverkningsafgiften utan tvifvel är den, som i första rummet lämpar sig för förhöjningen." Med flere af de talare, som redan haft ordet i denna Kammare, tror jag

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

äfvén, att denna af reservanterne uttryckta åsigt icke bör eller kan jäfvas af någon, som vill se frågan sådan den verkligen är. Att höja bränvinstillverkningsafgiften är en åtgärd, som ganska säkert icke skall leda till något knot eller missnöje i vårt land, utan tvärtom på de aldra flesta orter i riket helsas med tillfredsställelse och bifall. Jag inser icke, hvarför man, när statens inkomster det fordra, skulle rygga tillbaka för att höja bränvinsskatten till erforderligt belopp, så att man icke stannar vid en beskattningssiffra på papperet utan fasthellre ger beslutet härom motsvarande betydelse i verkligheten.

För min del yrkar jag således bifall till reservationen, eller att bränvinstillverkningsafgiften förhöjes med 20 öre per kanna.

I detta yttrande förenade sig Herrar *Hellygrén, Toll och von Rehausen.*

Herr Ekenman: Man har såsom skäl mot den föreslagna skatteförhöjningen anført, att den skulle komma att medföra en minskning i konsumtionen af bränvin och att således statens inkomster af denna skattetitel icke skulle komma att i motsvarande mån ökas. Denna omständighet, att konsumtionen af bränvin sålunda skulle minskas, utgör deremot för mig det kraftigaste skäl att bifalla deras yrkande, som vilja en större tillökning i bränvinstillverkningskatten. Ty säga hvad man vill om åtskilliga excentriske nykterhetsifrares stundom något ovisa nitälskan, så står det dock fast, att bruket af spritdrycker i vårt land är öfver höfvan högt, och att detta missbruk icke allenast förorsakat en icke obetydlig mängd lagöfverträdelser, något som vår brottsmålsstatistik vitsordar, utan äfvén varit i ekonomiskt hänseende olycksbringande, hvilket icke må anses ovigtigt vid bedömande af den fråga, som här föreligger. Jag anser också derföre, att svenska Riksdagen näppeligen kan vidtaga någon åtgärd för landet mera gagnande än en sådan, som leder till minskning i bruket af spritdrycker. Skulle det framdeles komma att visa sig, att en förhöjning i bränvinsskatten skulle medföra en sådan minskning i statsinkomst, som måste på annat sätt fyllas, så är det min bestämda öfvertygelse, att, genom en minskning i bruket af spritdrycker, folkets skatteförmåga skali komma att ökas, och att det således derefter skall blifva lättare att från andra skattetitlar erhålla hvad som för bristens fyllande erfordras. Jag förenar mig alltså med reservanten Friherre Fock i det af honom framställda yrkande, och ber att derjemte uttryckligen få tillkännagifva att, då jag detta gör, jag äfvén är med om att en del af statsbristen må fyllas genom höjande af allmänna bevillningen.

Herr Wieselgren: Den ärade representanten från Albo och Gerts domsaga har i dag upprepat det yttrande, han vid remissen af den Kongl. propositionen fälde, att, huruvida man vore en verklig vän af den arbetande klassen eller icke, skulle röja sig vid valet mellan en förhöjd bränvinsskatt eller ett höjande af allmänna bevillningen. En förhöjning af den senare skulle, efter hans påstående, träffa hufvudsakligen embets- och tjenstemännen, men deremot icke arbetarne; man kunde derföre vara med om att höja den, utan att derigenom visa sig vara ovän med de arbetande klasserna. Men deremot skulle en förhöjning i bränvinsskatten träffa just dessa arbetande

klasser; och för att vara vän med dem, måste man alltså motsätta sig förhöjning af denna skatt.

Derom må väl dock den ärade representanten vara med mig ense, att denna sistnämnda förhöjning icke skulle komma att träffa de *nyktr*e arbetarne. Således torde valet komma att stå mellan att tillgodose den *nyktr*e eller den drickande arbetarens bästa. Jag erkänner då för min del öppet, att jag känner mig mera vän till den förre än till den senare; och om detta vid utvecklingen af mina åsichter i denna fråga skulle blifva allt fortfarande märkbart, ber jag redan på förhand om ursäkt därför.

Efter vårt sista tankeutbyte i detta ämne företog jag mig att vädja till de ifrågavarande arbetarne sjelfva, för så vidt jag kunde nå dem. Jag skref till en bland arbetsgifvarne i den stad, för hvilken jag är representant, och framställde till honom den fråga, som jag här vid förra tillfället fått anledning bringa på tal, om nemligen arbetarne i allmänhet eller åtminstone de, hvilka han kunde träffa, *ansågo bränvinstillverkningskatten vara företrädesvis en arbetareskatt, som man af ömhet för arbetarne borde afhålla sig från att höja.* Han delgaf sina arbetare, det en riksdagsman önskade svar å denna fråga; och desse jemte åtskilliga andra samlades till ett möte, som, enligt hvad jag efter en tidning hört uppgifvas, var besökt af 5—600 personer. Inför detta möte föredrogs nämnda fråga. "Under diskussionen" heter det i det meddelande jag derom erhållit, "framställde en arbetare följande: 1:o att, som ingen kan tvinga en arbetare att supa, så kan ingen heller tvinga någon arbetare att betala något hvarken till krögaren, tillverkaren eller staten, som tager skatten, och därför blir det ingen arbetareskatt. Vidare 2:o att skatten borde höjas så mycket som möjligt, ty ur suparens ficka försvinner penningen ändå, men han kan då ej tillskynda sig och sin familj så mycket elände genom så ofta förnyade rus. Och slutligen 3:o hördes till och med ur de failne drinkarnes led en uppfattning, ja önskan, att det skulle vara för dem bäst om allt bränvin helt och hållet förbjödes." Svaret på ofvan anförda fråga blef ett bestämdt nej. Jag har här i min hand en lista, undertecknad af 235 personer, alla, med undantag af fyra, arbetare eller arbeterskor, hvilka lika enstämmigt och på samma sätt besvarat min fråga. Då nu en talare på samma bänk som jag nyss förklarade sig anse, att särskildt Andra Kammaren, såsom mera än den första representerande sjelfva folket, hade anspråk att få sin mening i främsta rummet beaktad, vågar jag anhålla, att denna af 100-tals arbetare omfattade mening också måtte något litet beaktas. En annan tvistepunkt emellan förstnämnde ärade representant och mig var frågan, om *arbetarne* hufvudsakligen äro de, som åstadkomma statens inkomster af bränvinet. Min uppfattning af detta förhållande, är helt enkelt den, att så *icke* är fallet. Huru ofta man upprepat en motsatt mening, är jag ändock förvissad om, att den vid en närmare statistisk undersökning skulle finnas fullkomligt obefogad. Jag för min del tror att det är de så kallade *måttlighetssuparne* — hvilka icke tillhöra drinkarnes antal liksom de icke heller tillhöra den fattigaste delen af landets befolkning, utan de mera burgne klasserna —

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

jag tror, säger jag, att det är desse, som med sin vana att hvarje dag förtära en, två eller tre supar utgöra kärntruppen af dem, som bereda staten inkomster af brännvinsskatten. För att härom erhålla någon grad af visshet, skref jag för någon tid sedan till en bolags-tjensteman i Göteborg, en man med mångårig erfarenhet och stor insigt i detta ämne, och som derjemte har räkenskaper sedan 12 à 13 år tillbaka att stödja sig på. Han har skickat mig en mängd sifferuppgifter, af hvilka framgår, att de dagar, då de mera burgne klasserna bruka förse sig med sina behof af brännvin, uppgår inkomsten af Göteborgs Utskänkningsbolags försäljning till ungefär dubbelt så mycket som de dagar, då icke de förra, men väl de fattigare klasserna vanligen inköpa sina behof. Denna beräkning grundar sig naturligtvis mer eller mindre på sannolikhetsberäkningar och kan således icke tillerkännas *absolut* giltighet; men den torde dock bevisa *något* och till och med *icke så litet*.

Slutligen har mellan samme representant och mig rådt menings-skiljaktighet i ännu en tredje fråga. Den rör, huruvida arbetarne i allmänhet betala bevillning efter andra artikeln eller icke. Han sade att de icke gjorde det; det vore helt andra personer än arbetarne som drabbades af denna skatt och en verklig arbetarevän borde därför vid skatteökning endast höja bevillningen. Jag skref med anledning häraf till en tjänsteman i Göteborg för att få reda på, huruvida och i så fall huru många af de arbetande klasserna voro taxerade för inkomstbevillning i denna stad; och jag har till svar derpå erhållit ett officiellt intyg, hvori säges att, enligt nästlidet års taxeringslängder öfver inkomstbevillningen efter andra artikeln för Göteborg, utgjorde antalet af till arbetsklassen och deras vederlikar hörande beskattade personer 8,493. Således hafva icke färre än 8,493 *arbetare* i en enda kommun, den kommun jag tillhör, i fjol taxerats för bevillning till staten. Nu må väl medgifvas, att ju högre den beskattades inkomster äro, desto lättare är det honom att betala sin skatt; men ju lägre inkomsterna äro, desto svårare har han vanligen att betala den. Om man nu, såsom samma ärade talare yrkade, skulle höja bevillningen med 100 procent, så — utan att alls vädja till hans medlidande för de samhällsklasser, hvilka han *icke* anser vara medlidande värda — frågar jag: dessa 8,493, hvilka tillhöra den klass, hvilkens vän han vill vara och hvilkens rättigheter han påstår sig alldeles särskildt vilja försvara — har han då intet medlidande med dem? Tror han icke, att det skulle kännas mycket bittert för en arbetare, som t. ex. efter ett långt sträfsamt lif samlat sig en grundplåt, skaffat sig en stuga eller lagt ihop en sparpenning, att på en gång få sin bevillning höjd till den grad, att han icke ser någon möjlighet att vidare göra rätt för sig, utan nödgas välja emellan att antingen låta hela sin egendom gå under klubban eller ock nedstiga i deras klass, som för armod icke betala någon skatt? Jag vågar nämligen, i likhet med hvad en talare för några dagar sedan gjorde, påstå, att det finnes många af våra arbetare, som sätta en ära i att betala sina utskylder. Jag har varit tillsammans med arbetare från åtskilliga orter, hvilka icke saknat känsla för sina skyldigheter i detta

stycke, utan hvilkas sociala medvetande tvertom varit så utveckladt, att de satt en heder i att betala sina utskylder såväl till den kommun som till den stat, i hvilken de åtnjuta många och stora fördelar. Min öfvertygelse är, att, när det gäller försaker, försaka dylika arbetare hellre af fri vilja en sup än stolar och bord, dem utmätningssmannen med tvång afhänder dem, och hvilket senare, der det sker, lätt nedtvingar dem i en samhällsklass, som man sannerligen bör akta sig att öka.

En ärad talare här nära mig har varnat oss att fästa uppmärksamheten å den sedliga verkan af det beslut, som är i fråga att fattas; ty, sade han, man kan då så lätt göra sina afsigter misstänkta. Dermed må nu vara huru som helst; men jag dristar dock förklara, att man vid hvarje beslut måste vara pligtig att taga i allvarligt öfvervägande den verkan, som deraf i sedligt afseende kan vara en följd; och, man må misstänka min afsigt huru mycket man vill, så vill jag likväl öppet tillkännagifva, att jag anser mig böra främst i sedlighetens intresse söka ernå bränvinsskattens höjande.

Jag skulle väl helst hafva önskat bifall till Kongl. Maj:ts proposition om förhöjning i tillverkningsafgiften för bränvin med 40 öre per kann, ehuru jag därför icke alls har något emot att derjemte gå in på en måttlig förhöjning af den allmänna bevillningen. Men då jag klart inser, att denna mening icke har utsigt att kunna göra sig gällande, väljer jag att yrka bifall till det förslag, som af reservanterne framstälts.

Herr Liss Olof Larsson: När man läser rubriken till det Bevillnings-Utskottets Betänkande, hvilket nu är föredraget, ser det verkligen ut som om der blott vore fråga om förhöjning af tillverknings-skatten å bränvin; men då man läser sjelfva betänkandet, så finner man att der jemväl är fråga om högre beskattning och tull på åtskilliga andra artiklar, å hvilka en tullförhöjning blifvit af Kongl. Maj:t föreslagen, såsom kaffe, socker och tobak, äfvensom om förhöjning af allmänna bevillningen. Det är sålunda frågan om statsbristens fyllande i sin helhet, hvilken i det nu föredragna betänkandet afhandlas.

Jag anhåller nu till en början få yttra några ord med anledning af Utskottets utlåtande, icke endast i fråga om allmänna bevillningen, den jag, i likhet med Utskottet, anser böra höjas — jag skulle för min del icke vara emot, att härutinnan gå ännu längre än Utskottet föreslagit — utan äfven om den af Utskottet uttalade åsigt, att tullen å kaffe icke bör höjas, hvilket Kongl. Maj:t deremot föreslagit. Jag för min del kan icke gilla denna Utskottets åsigt. Utskottet säger, att kaffe utgör för den stora massan en allmän förbrukningsartikel, och att därför tullen derå icke bör höjas. Lika litet nu som förr vill jag ingå på den åsigten, att kaffe är vare sig en nödvändighets- eller ens en allmän förbrukningsartikel. I stället för kaffe kan ju, såsom redan nu mångenstädes sker, der tillgång till kaffe för tillfället saknas, eller priset å kaffet är för högt, begagnas surrogat för kaffe. Då det antagligen är företrädesvis den fattigare

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
silkokoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

befolkningen, som begagnar sig af ett sådant surrogat, blefve det sålunda icke den klassen, som hufvudsakligen träffades af en förhöjning i tullen å kaffe. Deremot säger Utskottet i afseende på socker, att en tullförhöjning bör ega rum. I fråga om denna vara, har jag icke hört omtalas något surrogat, som skulle kunna i dess ställe begagnas; men det oakadt har Utskottet härå föreslagit tullförhöjning. Som jag för min del icke heller anser socker såsom någon nödvändighetsartikel, vill jag deremot gerna vara med om en sådan förhöjning, om den är af behovet påkallad. Ett sådant behof tror jag ock förefinnes, då vi nu hafva en statsbrist, hvilken, enligt mitt förmenande, icke på långt när kan fyllas på det sätt Utskottet föreslagit, åtminstone icke annorledes än på papperet, ty i verkligheten blir den kvarstående.

Hvad särskildt beträffar den punkt i Utskottets betänkande, som nu är föredragen, angående förhöjd skatt å bränvinstillverkningen, får jag för min del bekänna, att jag kommer att rösta för bifall till reservanternes förslag om en förhöjning i tillverkningsafgiften af 20 öre per kanna. Jag vill på samma gång till protokollet inlägga min protest mot en uppfattning, som mången sökt göra gällande, den uppfattningen nemligen, att bränvinet är en nödvändighetsvara för den arbetande klassen af svenska befolkningen. Jag anser detta påstående rent af vara en förnärmelse emot vårt folk. Det är så långt ifrån, att jag kan ingå på denna åsigt att det är en nödvändighetsvara, att jag tvärtom anser dem, som icke begagna denna vara, för de bästa bland våra arbetare. Jag är sjelf arbetare och har deltagit i de hårdaste arbeten, hvilka pläga förekomma på landet, samt äfven varit tillsammans med arbetare af alla slag, så väl med dem, som icke begagnat bränvin såsom nödvändighetsvara, som med dem, hvilka begagnat det såsom en sådan; men jag har hvarken sett eller någonsin erfarit, att de senare varit dugligare och utfört mer eller bättre arbete än de förre, därför att de begagnat bränvin. Men väl har jag deremot tusentals bevis på motsatsen. Därföre har jag ock till protokollet velat uttala en protest mot den åsigt, att bränvin vore för de fattigare klasserna en nödvändighetsartikel.

Man invänder mot reservanternes förslag, att den ifrågasatta förhöjningen af tillverkningsafgiften med tjuo öre icke komme att medföra någon ökad inkomst för statsverket. Men den omständigheten utöfvar ingalunda på mig något afskräckande inflytande, ty om så vore, att vi genom att höja denna skatt med 20 öre icke vunne större statsinkomster än om vi blott höjde den med 10 öre, kunde härför icke finnas någon annan orsak än den, att folket till följd af prisförhöjningen skulle komma att suppa mindre. En sådan verkan af skatteförhöjningen, att konsumtionen af bränvin i landet aftoge, skulle tvärtom för mig utgöra det mest talande skäl för nyttan och nödvändigheten af en dylik förhöjning. På dessa af mig nu anförda enkla skäl kommer jag således för min del att rösta bifall till reservanternes förslag.

Herr Granlund: Då vid Riksdagens början Kongl. Maj:ts pro-

position till Riksdagen inkom och man deraf inhemtade, att en betänklig statsbrist förefans, till hvars afhjelpande eller fyllande Kongl. Maj:t föreslog en förökad bränvinsskatt samt förhöjd tull å tobak, kaffe och socker, hyste jag och mången med mig den öfvertygelse, att dessa frågor skulle af Bevillnings-Utskottet hafva blifvit behandlade förr än som skett. Vederbörande hafva emellertid nu till följd af Bevillnings-Utskottets långa dröjsmål fått en rymlig tid på sig för att skydda sig mot följderna af de af Kongl. Maj:t föreslagna åtgärder; och de hafva icke heller underlåtit att begagna sig af den, ty, enligt hvad jag har mig bekant, hafva t. ex. de fleste tobaksfabrikanter redan försett sig med sina behof för den närmaste tiden, hvadan en förhöjning i tullen på åtminstone denna vara numera torde gifva en ganska obetydlig statsinkomst. Jag tror att förhållandet är nära liknande äfven hvad angår bränvinsbränningen. Bränvinsbrännarne och bränvinsspekulanterne hafva fått en rundlig tid på sig för sina åtgöranden, och så mycket som möjligt hafva de forcerat bränningen, medan den gamla tillverkningskatten varade; och de skola äfven säkerligen taga ut sin vara från nederlagen förr än den ifrågasatta skatteförhöjningen blifver tillämplig. Inom denna Kammare tyckes den åsigten hafva velat göra sig gällande, att statsbristen i främsta rummet borde fyllas genom förhöjning i allmänna bevillningen.

Jag uttalade redan vid remissdebatten, att jag ansåg en förhöjning af den direkta beskattningen mindre lämplig, så länge bevillningsförordningen hvilat på de grunder som den nu gör och hvilka anses i flera hänseenden otillfredsställande. Dessutom — mine Herrar — finnes det ingenting, som för folket i allmänhet är mera misskagligt än att höra, det Riksdagen sett sig tvungen höja bevillningen. Männe — när man måste skaffa sig högre statsinkomster för att få riksstaten att gå ihop, en mera ändamålsenlig utväg står till buds än att höja skatten på artikeln bränvin! Ingenting tvingar arbetaren och den fattige att supa. En förhöjning i bränvinsskatten skulle således ej blifva en skatteförhöjning på de mindre bemedlade klasserna, hvilka icke tillhöra suparne. Männe icke en fördyrning af varan snarare bör betraktas såsom en åtgärd, som skulle bringa mången till eftertänka i det afseendet, att det ej allenast för välbefinnandet sedligt hänseende, utan äfven för kassan är välgörande att lägga bort att supa. En sådan föresats, tillkommen genom bränvinets fördyrande, en gång fattad, kan med tiden stadgas, och helt säkert mången gång leda till mycket godt.

Man har sagt, att bränvin är en nödvändighetsvara, men ingen torde med fullt allvar vilja påstå att så är förhållandet. Då är mera tobaken en, såsom njutningsmedel betraktad, nödvändighetsvara, men i fråga om en förhöjning af tullen på denna vara synes icke samma ömhet om de mindre bemedlade konsumenterna vara rådande, ty ser jag nu på Utskottets yttrande i anledning af Kongl. Maj:ts förslag om förhöjning i tullen å tobak, så säger Utskottet, att intet synes vara att invända mot en sådan förhöjning i tullsatsen å oarbetad tobak. Den föreslagna förhöjningen, som Utskottet sålunda tillstyrker, utgör ej mindre än 13 öre per skålpund. Tobaken är, liksom

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
tullverkning af
bränvin.
(Forts.)

bränvinet, ett njutningsmedel för arbetaren — det medgifver jag. Men tobaken missbrukas ej så mycket och ett omätligt bruk deraf kan visserligen, enligt läkares utsago, åstadkomma en långsam tobaksförgiftning, men det verkar ej så snabbt och olyckligt i moraliskt hänseende som missbruk af bränvin. Likväl säger Utskottet, att ingenting är att invända mot en förhöjning af 13 öre per skålpund i tullen å oarbetad tobak.

En talare, som är ledamot i Bevillnings-Utskottet, har yttrat, att man ej bör gå bränvinskomitén i förväg genom att nu höja bränvinstillverkningsskatten. Men det är ju här endast fråga om en ren finansiell åtgärd för att skaffa statsverket högre och nödiga inkomster, och detta kan ej på det minsta sätt anses ingå på komiténs område. Den saken synes mig vara temligen klar.

Man har vidare invändt, att, om statsbrist ej förefunnes, så hade ej något förslag om förhöjning i bränvinsskatten framkommit, men man har äfven sagt, att en förhöjning af 10 öre per kanna ej kommer att inverka på försäljningspriset i minut. Gör det icke så, då kommer ju ej den bränvinskonsumerande allmänheten, för hvilken man så mycket ömmar, att betala varan särdeles högre till följd af förhöjningen i tillverkningsskatten. Det är således orätt att — såsom här skett — påstå, det förslaget åsyftar, att lägga 1½, million högre skatt på den konsumerande allmänheten. Det skulle, om resonnementet är riktigt, icke blifva allmänheten, utan den, som handlar med bränvin, som drabbades af den förhöjda skatten.

Vidare har yttrats, att genom bifall till reservanternes förslag det skulle kunna inträffa, att en förhöjning i inkomstbevillningen blir obehöflig. Det vore verkligen en god sak, ty tro herrarne, att någon med tacksamhet mottager en debetsedel med höjd bevillning? Nej — derom är jag öfvertygad, att meningarne äro odelade. En förhöjning i bränvinsskatten deremot, långt ifrån att mottagas med ovilja, skulle tvärtom, såsom en talare redan framhållit, helsas med bifall.

I förbigående och i anledning af en talares yttrande, att man placerar krogar i städernas utkanter här och der för att så mycket bränvin som möjligt skall konsumeras, får jag upplysa, att utskänkingsstälernas antal och läge bestämmas af myndigheterna och kommunalstyrelserna i städerna så väl till antal som läge, och sedermera understalles Konungens befallningshafvandes pröfning och fastställande.

På grund af hvad jag anfört, yrkar jag bifall till reservanternes förslag.

Herr Hammarberg: En högt aktad talare, som för en stund sedan hade ordet, började sitt anförande med att förklara, att han för sin del ej skulle motsätta sig en förhöjning af allmänna bevillningen, för att man icke måtte misstänka honom att i detta afseende vilja gå mot majoritetens önskningsar i denna Kammare. För min del kan jag ej af samma skäl svika den åsigt, jag hyser, att under sådana förhållanden, hvilka för närvarande råda i vårt land, jag skulle anse det ganska lyckligt, om Riksdagen kunde undvika att höja all-

männa bevillningen. Representanten på samma bank som jag har nyss upplyst, att ensamt inom den kommun, vi tillhöra, öfver 8,000 arbetare betala skatt; och jag tror att det för dem skulle kännas vida mera tungt att få ökad kronodebetsedel, i följd hvaraf jemväl de kommunala afgifterna skulle komma att i samma mån ökas, än att betala några ören mera för socker eller kaffe.

Sedan jag sagt detta, vill jag med afseende å Dalarepresentantens yttrande anmärka, att jag af de skäl, jag nu uttalat, för min del skulle hafva ansett önskvärdt, att Bevillnings-Utskottet icke på förhand försäkrat oss, att Utskottet ej vill tillstyrka någon förhöjning i tull-satsen å artikeln kaffe.

Hvad sjelfva den nu föreliggande frågan eller tillverkningsafgiften för bränvin beträffar, så torde de åsigt, som jag i detta afseende hyser för flertalet af Kammarens ledamöter vara väl kända genom de motioner, hvilka jag haft äran framställa vid 1874 och 1875 årens riksdagar. Jag yrkade då en vida större förhöjning, än den Kongl. Maj:t nu har föreslagit; och om motionen, då den första gången fram-lades, betraktades snart sagdt såsom ett skämt, visade det sig likväl under den diskussion, som sedermera egde rum i ämnet, att den uppfattades ganska allvarligt af ett stort antal bland Kammarens ledamöter, och den vann också i styrka vid påföljande riksdag. Från alla delar af landet höjdes den tiden rop om, att skatten på bränvin måtte höjas, och petitioner i ämnet ingingo till många bland riksdagens ledamöter, mest från södra, men äfven från mellersta och norra Sverige. Det skäl, som af förslagens motståndare anfördes deremot, var emellertid hufvudsakligen, att vi då ej hade behof utaf ökade skatteinkomster. Jag skall dock taga mig friheten uppläsa några få rader af det yttrande, som afgafs af den ärade representanten här framför mig, herr Sven Nilsson i Efveröd. Han yttrar der: "man har här sagt, att, om bränvmet fördrades, tillverkningen skulle förminskas. Nej, jag tror det ej, så länge de arbetande klasserna, såsom nu är fallet, och som jag hoppas må fortfara, hafva höga arbetslöner, så finna de sig också, naturligtvis, hafva bättre råd till att supa, jordbrukets förbättrande går framåt med stora steg och på samma gång beredes ökad tillgång på produkter för brännerierna. Konsumtionen stiger i bredd med ökade tillgångar, och på den lilla skilnaden i priset å en sup fästa de icke under sådana konjunkture särdeles mycket afseende." Och vidare slutar han sitt anförande med följande ord: "jag kan icke heller finna, att vi ur statsekonomisk synpunkt kunna hafva något skäl att förhöja tillverkningsafgiften på bränvin. Vi behöfva dess bättre icke för närvarande ökade skatter. Ingen kan bestrida, att vår finansiella ställning är utmärkt god, och jag kan därför icke äfven ur denna synpunkt finna anledning till en skatteförhöjning, som i min tanke vore mycket oklok och säkerligen icke skulle leda till det mål man önskar". Det förslag, som då framstälts, hade icke föranledts af samma skäl, som nu äro för handen. Det förslag, som af mig väcktes, var nemligen framställt hufvudsakligen i sedligt intresse, för att minska superiet. Det skäl, hvarmed jag då bemöttes, att vi ej voro i behof af ökade statsinkomster, och att vi alltså ej borde vidtaga någon för-

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
stillverkning af
brännvin.
(Forts.)

höjning af tillverkningsafgiften, föreligger icke numera; ty ingen vill väl nu förneka, att ökade statsinkomster äro högligen af nöden.

På grund af hvad jag nu anfört, och för att icke onödigtvis förlänga diskussionen, ber jag endast att få i korthet tillkännagifva, att jag för min del helst skulle önskat bifall till Kongl. Maj:t förslag. Jag hade ansett detta förslags antagande vara det lämpligaste sättet för Riksdagen att kunna fylla den förefintliga statsbristen, hvilken dessvärre icke synes komma att i den närmaste tiden blifva mindre, utan snarare större. Men då det för närvarande icke lär vara någon utsigt att vinna bifall för nämnda förslag, skall jag inskränka mig till att yrka bifall till den af friherre Fock med flera afgifna reservationen.

Herr L. J. Larsson: Jag har egentligen begärt ordet endast för att yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till reservanternes förslag. Det har såväl vid debatten i dag som vid remissen af den Kongl. Propositionen i detta ämne förefallit mig besynnerligt, att det har funnits en del talare, hvilka gjort sig till målsmän för den arbetande befolkningen. Icke heller jag saknar helt och hållet deltagande för den arbetande befolkningen, men icke torde man tillgodose dess intresse genom att lågt beskatta brännvinet. Här utdelades i början af Riksdagen en brochyr i bränvinsfrågan. Uti den historiska öfversigt, hvarmed frågan inledes, förekommer följande, som måhända torde vittna mellan oss. Det heter der: "af alla de ur naturen framställda berusningsmedlen hafva likväl inga så allmänt blifvit använda och derföre påkallat så mycket menskligt arbete för sin framställning, som de slag deraf, hvilka sammanfattas under benämningen *spritdrycker*. På hvarje punkt af jordklotet, dit deras kännedom nått och der religiösa föreskrifter ej hindrat deras begagnande, hafva sprithaltiga rusdrycker för den bildade eller obildade, den fattige eller rike, under olika former utgjort en källa till njutning eller förderf. Folkrika stammar hafva de bragt till undergång, hela nationer hafva de fysiskt och moraliskt förderfvat". Jag tror icke, att de herrar, som hylla brännvinet, kunna vederlägga detta; och det synes mig för öfrigt ej rätt välbetänkt, att de, som afsky och hata brännvinet, ovilkorligen skola offra på deras altare, hvilka göra brännvinet till sin afgud. Nej, och åter nej, så bör det icke vara!

På dessa skäl yrkar jag afslag å den föreliggande punkten och bifall till reservanternes förslag.

Herr J. Fr. Carlsson: Ehuru den af Utskottet nu föreslagna förhöjning i bränvinstillverkningsafgiften icke utgör mera än $\frac{1}{4}$ af hvad Kongl. Maj:t föreslagit, så kan jag likväl icke bifalla Utskottets förslag. Det är visserligen sant, att vi stå inför en statsbrist, som antagligen vid nästa statsregleringsperiod kommer att vara ännu större; och hvilken på ett eller annat sätt måste fyllas. Men att på det sätt, som här är föreslaget, afhjelpa bristen, derpå kan jag för min del ej ingå. Ty, mine Herrar, vi må icke förglömma, att vi i sådant fall taga penningarne ur de mindre bemedlades fickor, hvilka icke hafva förmåga att bära så dryga skatter.

En talare från jönköpingsbanken yttrar, att han icke skulle draga i betänkande att förhöja bränvinsskatten äfven till det belopp, som Kongl. Maj:t föreslagit, och att han skulle få tack därför af den obemedlade befolkningen i sin hemort. Jag vet icke egentligen, huru det förhåller sig i denna ort. Men om vi fortsätta, såsom vi äro på god väg att göra, att lägga största bördorna på konsumtionsskatterna, så tror jag, att denna befolknings tacksamhet kommer att blifva måttlig. Den ärade talaren undantog dock en konsumtionsartikel, som han icke skulle vilja hafva beskattad, nemligen tobak; men jag frågar, hvarföre tobaken skall gå fri framför andra konsumtionsartiklar, derest man föredrager konsumtionsskatter framför andra skatter.

På de skäl, som jag nu anfört, yrkar jag afslag å såväl Utskottets hemställan som Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Abr. Rundbäck: För att genast angifva min ställning till förevarande fråga vill jag förklara, att jag hvarken är nöjd med Utskottets förslag eller med reservanternes.

Vid början af denna riksdag tog jag mig friheten fästa uppmärksamheten derå, att man beräknat statsverkets inkomster högre än de sannolikt i sjelfva verkligheten skulle komma att utgöra, och jag rättade då till Bevillnings-Utskottet en uppmaning, att Utskottet skulle med försigtighet uppgöra inkomstberäkningen. Det har Utskottet dock icke gjort. Utskottet har tagit samma beräkning, som Kongl. Maj:t i början af riksdagen föreslagit, hvilken beräkning Herr Finansministern likväl sjelf förklarar böra nu göras försigtigare än vid sagde tid. Genom att beräkna inkomsterna så höga, som Utskottet nu gjort, har Utskottet lyckats att reducera statsbristen för år 1880 till 5 millioner kronor, hvartill kommer statsbristen för år 1878, som Kongl. Maj:t äfven tänkt betäcka genom en förhöjning i tullen, eller 2 millioner kronor, tillsammans 7 millioner kronor. Nu söker Utskottet genom små förhöjningar å åtskilliga små konsumtionsartiklar och genom tillägg af en inkomstbevillning att få debet och kredit att gå ihop. Men efter de upplysningar, som i dag lemnades af ordföranden i Bevillnings-Utskottet, och efter de konklusioner, som en hvar kan göra, hvilken aktgifver på nuvarande konjunkturer, hvilka utan tvivel skola fortfara nästa år, så är det alldeles klart, att inkomsterna blott på papperet komma att stämma med utgifterna, och att vi nästa år skola mötas af en ganska betydlig statsbrist, beroende på nämnda misräkning i afseende å inkomsterna. Det gör ingenting, säger en talare på göteborgsbanken, som tillhör utskottsmajoriteten, om det blir en misräkning på en eller en och en half million. Jag medger gerna, att, om statsbristen nästa år blir så liten, det ingenting gör. Men jag tror att den skall komma att uppgå till flera millioner, och jag anser att det icke är nyttigt, att vi år efter år genom eget förvållande och genom att beräkna inkomsterna för högt åstadkomma en statsbrist, som vi till slut ej kunna komma ifrån utan att tillgripa den förtviflade utvägen att upptaga lån, om vi under svåra år icke anse oss kunna pålägga en mycket ökad beskattning.

Hvad särskildt 1878 års statsbrist angår, så har regeringen tänkt

Angående
milken för
tillverkning af
brännin.
(Forts.)

sig den fylld genom förhöjd bevilning i afseende å tullen, förutsatt att den kunnat så tidigt beviljas, att man under innevarande år skulle få nytta af förhöjningen. Herr Finansministern har dock visat så tydligt, som det kan visas, att det under detta år är omöjligt att göra något för denna brists betäckande, på sätt Utskottet föreslagit, såsom numera varande för sent, då sjöfarten för året redan blifvit öppnad. Ännu för åtta dagar sedan sade man, att det vore omöjligt att kunna importera socker till Stockholm före besluts fattande om tullförhöjningen. I går läste jag dock i en tidning, att två stora fartyg, innehållande sockerlast, lagt upp på strömmen. Jag ser således ingen möjlighet att få debet och kredit att gå ihop enligt Utskottets förslag, utan att dels höja den indirekta bevilningen genom att tillägga förhöjd tull på kaffe och dels, jemte den ökade bevilningen för 1880, införa en direkt tilläggsbevilning för innevarande år för att betäcka föregående års statsbrist. Det är för mig alldeles tydligt, att, om vi skola komma på det klara, ingen annan utväg finnes, om Utskottets förslag antages.

Men, sade jag, jag är icke heller nöjd med reservanternes förslag. Jag är visserligen reservanterne och särskildt ordföranden i Bevillnings-Utskottet särdeles tacksam för det de med mera försigtighet och varsambet beräknat inkomsterna, och den senare har genom flera statistiska upplysningar bevisat, att dessa inkomster måste beräknas mycket lägre, än hvad Utskottets majoritet antagit. Deremot tror jag icke, att det botemedel reservanterne föreslagit är sådant, att det motsvarar ändamålet. De vilja höja bränvinsskatten med 20 öre och tro, att de derigenom fått allt på det klara. Men, mine herrar, 20 öres förhöjd skatt på bränvinet har med sig två stora följder, som skola motverka det åsyftade ändamålets vinnande.

Den ena följden är en betydligt ökad import. Vi skola tänka på, hvad det vill säga att få bränvinsskatten på en gång höjd med 20 öre. Om i dessa dagar två eller flere personer slå sig tillsammans om inköp från utlandet af t. ex. en million kannor, så gör detta, under förutsättning att denna skatt på tillverkningen kommer till stånd, för desse herrar en inkomst af 200,000 kronor. Detta är en frestelse så stark, att, innan beslutet i form af kungörelse kommit fram, importen utan tvifvel stegrats med många millioner kannor. Och hvad har man då vunnit? Staten har icke fått ökade inkomster, utan det är desse importörer, hvilka vunnit förmögenheter, som det visserligen icke var vår mening att förskaffa dem.

Den andra följden af skatteförhöjningen blifver minskning i bränvinskonsumtionen. Denna minskning beror dock icke så mycket på de 20 örena, utan på de nuvarande olyckliga konjunkturerna för arbetarne. Har arbetsbefolkningen goda inkomster, så gör det den ungefär detsamma, om bränvinet är billigare eller dyrare, men då arbetsförtjensten blir dålig, supes det mycket mindre, äfven om skatten vore endast 60 öre. Vi kunna derföre vara förvissade om, att under nuvarande förhållanden det skall blifva en ganska betydlig minskning i konsumtionen.

Jag är sålunda öfvertygad, att det af reservanterne föreslagna

betemedlet icke hjälper; staten får icke ökade inkomster, och vi komma alltså till samma ledsamma resultat, som med Utskottets förslag. Jag vill derföre, att vi skola återremittera detta betänkande i det syftet, att kaffe äfven måtte få en ökad beskattning samt att sedermera, då tiden kommer, jemväl för innevarande år må åsättas en tillägsbevillning å förmögenheten. Detta är, enligt min uppfattning, det enda möjliga medlet att komma ur förlägenheten. Hvad beträffar de arbetande klasserna, vill jag icke betrakta frågan från moralisk eller filantropisk synpunkt, utan jag tager den rent finansiell, såsom den för närvarande är, och jag tror, att det klokaste och rättaste är att fördela skatten på så många titlar som möjligt, på både den direkta och indirekta beskattningen. Genom att öka ett öre här, ett öre der, kommer den förhöjda beskattningen att minst kännas.

På grund af hvad jag yttrat yrkar jag återremiss.

Herr Hæggström: Helst skulle jag hafva sett att någon ökning i bränvinsskatten i år icke kommit i fråga, ty det är ju klart att förr eller senare måste det odrägliga tillstånd upphöra, som för närvarande råder derutinnan, att staten är, om jag må säga, skattskyldig under kommunen. Bränvinsskatten måste blifva *en*, den måste läggas utslutande på tillverkningen samt odelad ingå till staten, så att vi slippa ifrån denna skattskyldighet, hvori vi stå till kommuner, landsting och hushållningssällskap. Ju mera man nu höjer skatten, desto större blir denna skattskyldighet, och detta anser jag oklokt, då den af Kongl. Maj:ts tillsatta komitén redan inkommit med sitt betänkande och vi alltså stå nära lösningen af dessa viktiga frågor samt kunna hysa grundade förhoppningar att till nästa Riksdag få motse Kongl. Maj:ts förslag i ämnet.

Jag skulle således, som sagdt, helst hafva sett att ingen förhöjning alls kommit i fråga; men då de besparingar, som man förespeglat sig, icke vunnits, så måste man tillgripa utvägen af skatteökning för att fylla bristen; och vid sådant förhållande torde det vara bäst att öka litet på hvarje ställe. Jag skall derföre gå in på Utskottets förslag om 10 öres förhöjning i bränvinstillverkningsskatten, ehuru jag helst hade sett, att denna skatt hade fått förblifva sådan den nu är, intill dess bränvinsfrågan i sin helhet hunnit ordnas.

Här har påpekats, att bristen för år 1879, eller innevarande år, icke blifvit påtänkt, och att den bör fyllas. I det fallet instämmer jag med den siste ärade talaren, och tror det vara nödvändigt att pålägga en tillägsbevillning äfven för i år. Ty det är väl icke skickligt och anständigt, att, om man vet, att en brist finnes, lemna dess tyllande åt nästa Riksdag. Men jag vet dock icke, om man nu kan återremittera ärendet i denna del till Utskottet, ty här är blott fråga om beskattning å bränvinet; det blir väl tid att tala derom, när vi komma till frågan om den allmänna bevillningen.

Här har talats om att öka skatten med 10, 20, ja 40 öre per kanna, allt i sedlighetens intresse! Jag tror nog, att man med en afgift af 40 öre skulle kunna minska superiet, men det är icke detta vi tala om här. Nu är blott fråga om att skaffa penningar till stats-

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

bristens fyllande för år 1880, och därför bör man taga saken praktiskt. Om man vill höja skatten med 40 öre för att minska superiet och säger, att detta sker i sedlighetens intresse, så motsäger man sig sjelf, ty det sker i sjelfva verket för att skaffa ökade inkomster till staten. Detta lyckas dock icke heller, ty förbrukningen skall minskas, om skatten höjes så mycket på eu gång. En annan gång, när vi skola sammanslå de båda afgifterna, och då vi icke mera äro skattskyldiga till kommuner och hushållningssällskap, och när det kan på allvar blifva fråga om att höja skatten i sedlighetens intresse, då skall jag, om jag har den äran att vara med i denna Kammare, biträda förslaget om en höjning af skatten, men att nu vilja höja skatten för att minska superiet är en humbug, ty så länge städerna hafva qvar dessa orimliga rättigheter, så är detta blott detsamma som att säga till dem; "för all del, sea till att folket super så mycket som möjligt, så kunnen I på samma gång som statskassan få så mycket större inkomster". Derföre vill jag icke göra någon större höjning i skatten, förrän vi kommit på det klara och blifvit fria från denna skattskyldighet.

Jag får på dessa skäl yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr *Lind* instämde med Herr Hæggström.

Herr Talmannen aflägsnade sig nu, och ledningen af Kammarens förhandlingar öfvertogs af Herr vice Talmannen; hvarpå ordet lemnades åt

Herr C. A. Larsson, som yttrade: Jag har begärt ordet för att svara en högt aktad representant från Gefleborgs län, hvilken förklarade sig icke kunna förstå, hvarföre så många af oss ryggade tillbaka för en förhöjd beskattning å brännvinet. Svaret härpå hoppas jag att kunna inlägga äfven i hvad jag önskar säga emot en annan ärad talare, nemligen Herr Wieselgren, hvilken ansåg sig vara en vän af och målsman för endast de nyktre arbetarne. Jag för min del kan dock icke, fastän jag också är vän af de nyktre arbetarne, förakta dem som begagna brännvin, "desse andre", såsom den ärade talaren kallade dem, emedan de äro Sveriges störste patrioter. Det är nemligen ingen, som i förhållande till sina inkomster skattar mera till staten än just dessa bränvinsdrickande arbetare. Deras afgifter för brännvinet belöpa sig nemligen till icke mindre än 50 kronor om året för hvar och en af dem, af hvilka belopp städerna hålla till godo med icke mindre än $\frac{2}{5}$, då staten icke får mer än $\frac{3}{5}$ deraf.

Jag skall försöka att göra klart för herrarne huru jag uppställt denna kalkyl för mig. Jag antager, att landets invånareantal i sin helhet utgör 4,500,000 personer. Deribland utgöras dock 2,500,000 personer af qvinnor och barn, som icke förtära brännvin i någon nämnvärd grad, och dessutom finnas 1,500,000 "nykterdansare" eller och personer, som hålla sig till ädlare varor, nemligen de rikare, som dricka vin och fördenskull icke bruka brännvin. Återstå således 500,000 personer, som förtära brännvin — "drickande arbetarne", såsom

Herr Wieselgren kallade dem. Fördelar man nu de 25 millioner, som bränvinsskatten inbringar, nemligen 15 millioner till staten och 10 millioner till städerna, hvilka visserligen icke hafva i ren vinst mer än fem millioner, men hvilkas omkostnader säkerligen uppgå till samma belopp, på dessa 500,000 personer, så finner man, hurusom min uträkning, att hvarje bränvinsförtärande person erlägger i bränvinsskatt 50 kronor om året är fullkomligt riktig.

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Sedermera påstod Herr Wieselgren, att han låtit hålla ett möte, der 600 personer opinerat i den riktning, att man helt och hållet skulle förbjuda bränvinet. Hvar skulle göteborgarne då taga sina 700,000 kronor, som de nu erhålla af bränvinsförsäljningen, och hvar skulle staten taga de 15 millioner, som årligen åtgå endast till den tillökning i tjänstemännens löner och pensioner, som under de senaste fem åren blifvit vidtagen? Vi skulle komma att stå der vackert, om vi finge ett deficit på 30 millioner, i stället för att vi nu frukta ett sådant på 5 eller 6 millioner. Detta deficit komme ju att växa till 30 millioner, om man toge bort 15 millioner af statens inkomster, ty löneförökningen komme nog ändock att stå kvar med sina 15 millioner. Jag är säker på, att denna lönetillökning icke kommer att tagas bort, åtminstone icke medan jag lever.

Dessutom vill jag fråga denne talare, om han upplyste de nyktre arbetare, som underskrifvit petitionen, derom, att det förevarande behovet af ökade statsinkomster just uppstått genom Riksdagens frikostighet att höja lönerna och pensionerna för statens embets- och tjänstemän, samt att, om arbetarne, i stället för att supa bränvin, upphörde att begagna detsamma, de derigenom skulle taga bort 15 millioner ur statens kassa. Jag är säker på, att han icke upplyste om det stora deficit, som i följd häraf skulle uppstå i stadsbudgeten, och som nog blifver större nästa år.

Jag tror icke att det är så särdeles mycket skäl att vråka upp denna skatt, innan Riksdagen fått taga i öfvervägande det förslag, som Kongl. Maj:t har genom utsedde komiterade låtit utarbета, ty, när komiterades förslag en gång blir antaget, hoppas jag, att skatten både för tillverkning och försäljning skall sammanslås till en enda samt underkastas tillräcklig kontroll. Såsom det nu är, undrar jag verkligen icke på, att stadsrepresentanterne och öfrige riksdagsmän, som hafva bidragit till de stora utgifter, hvarmed staten kämpar, vilja vidtaga den här föreslagna förändringen, emedan, om man lägger hela den behöfliga statstillökningen på bevillningen, densamma drabbar dem i någon mån. Jag har dock så höga tankar om städernas representanter, att de icke vilja undandraga sig att bidraga till den statsbrist som uppkommit genom deras frikostighet att gifva så stora anslag till löner och andra onödiga utgifter. Men om man nu besluter en höjning af bränvinstillverkningsafgiften med 20 öre per kanna, så torde det icke blifva så lätt att en gång få afgifterna sammanslagna.

På dessa grunder förenar jag mig med dem af de föregående talarne, som yrkat rent afslag, ty jag önskar lägga hela det belopp, som erfordras för statsbristens fyllande, på den allmänna bevillningen.

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

Herr Herslow: Det är understundom, Herr vice Talman, en nedslående känsla man röner vid att taga ett utskottsbetänkande i hand, då man, som jag och många andra af städernas representanter, deraf erinras om, hvad man redan förut tillräckligt känner, nemligen att vi icke hafva förtroendet att sitta uti något Utskott. Jag anhaller att detta mitt beklagande icke måtte uppfattas på annat sätt än det är menadt, nemligen att vi andra stackare, som icke äro utskottsledamöter, äro hänvisade till att erhålla bra litet besked om de motiv som dikterat de beslut, uti hvilka vi uppmanas att deltaga. Det går väl an i sådana fall, då de allmänna förutsättningarne något så när räcka till för att dokumentera det berättigade i de beslut hvartill Utskotten kommit. Värre är det, då, såsom ofta sker, dessa allmänna förutsättningar peka i alldeles motsatt riktning och då, när vi gå till Utskottets betänkande för att få del af dess motiv, dessa äro så knapphändiga, att det ser ut som man endast ville säga: "Vi som suttit i Utskottet hafva satt oss in i saken och begripa den samt hafva den och den åsigten, hvilken vi här framlägga; I öfriga behöfven icke lägga eder ombord med saken eller göra några ansträngningar för att söka begripa den". Detta kan naturligtvis icke annat än verka nedslående, ehuru man så småningom börjar att vänja sig dervid. Ett dylikt intryck fick jag också, då jag tog Bevillings-Utskottets nu föreliggande betänkande i min hand. Den i dessa ämnen allmänt antagna grundsatsen är ju den, att artikeln brännvin är synnerligen lämplig att utgöra föremål för indirekt beskattning, enär den icke stricte taget är någon nödvändighetsartikel, hvadan skatten åtminstone uti någon mån blir frivillig och icke utkräfvdes med tvång; vidare att den är en ofantligt stor konsumtionsartikel, d. v. s. en utjuning som många begagna sig af, oaktadt de också utan svårighet kunde vara af med den; och slutligen för det tredje, att denna konsumtionsartikel icke förbrukas af dem man företrädesvis vill skydda från beskattning, nemligen qvinnor och barn, det är endast försörjaren eller familjefadern som i denna konsumtion tager del. Af dessa skäl anser man också i alla länder spritdrycker vara en artikel, som företrädesvis bör väljas att bära de indirekta skatterna.

Vi veta att tendensen till indirekt beskattning under flera decennier varit stark, men att man på samma gång också alltmera från den samma fritagit det stora antalet konsumtionsartiklar för att endast lägga den på några vissa; de förnämsta deribland hafva öfverallt varit brännvin och tobak.

Dessa äro de allmänna förutsättningar vi hafva för att bedöma lämpligheten af beskattning å brännvin. Men — då Utskottet icke kunnat antaga Kongl. Maj:ts förslag om 40 öres förhöjning uti brännvinstillverkningsskatten, förklarar Utskottet helt kort och godt, att det syns Utskottet vara "bättre och lämpligare" att uttaga en del af det för fyllande af statsverkets behof erforderliga beloppet genom förhöjning af andra artikels bevilling, än genom att lägga hela den af Kongl. Maj:t föreslagna skattetillökningen på brännvinet. Något annat besked får man icke af Utskottet, och det försöker ej ens att gifva minsta tillstymmelse till något annat och bättre skäl, om man ej som

sådant vill antaga den likaledes obestyrkta antydningen, att lämpligaste tiden för höjning å skatten på bränvin skulle vara då fråga om sammanslagning af tillverknings- och försäljningsavgiften uppstode. Härvid har likväl icke någon hvarken kunnat eller velat visa, att det finnes något verkligt sammanband emellan dessa båda åtgärder. Lyckas man verkligen en gång ådagalägga, att det är något verkligt behof att slå till samma nämnda skatter, ser jag icke att därför kan läggas något hinder derigenom att vi nu vidtaga den nödiga förhöjningen i tillverkningsskatten, för att sålunda fylla den rådande statsbristen, ty detta kan ju uppenbarligen ske lika väl, om vi nu, såsom reservanterne föreslagit, höja nämnda afgift till en krona, som om vi blott sätta den till 90 öre.

På kapitlet om de stora inkomster stadskommunerna draga af bränvinsförsäljningen och på de underliga sifferkalkyler till försvar för den åsigten, hvilka den siste ärade talaren framstälde, vill jag för ögonblicket alldeles icke inlåta mig, ty den frågan föreligger icke här i dag. Lika litet hafva vi för närvarande att betrakta bränvinshandteringen ur sedlighetens synpunkt, utan går jag fullkomligt in på samme talares åsigt, att då vi af densamma kräva statsinkomster, för att hjälpa oss att bära tidens tunga, är det icke rätta tiden att grundligt stryka ned hela bränvinstillverkningen i moraliskt hänseende. Vi böra för öfrigt, äfven när vi som iirigast deklamera mot superiet, aldrig glömma alla dem som konsumera bränvin i moderat form, såsom ett beskedligt njutningsmedel efter fullt tillåten måttstock. För i dag åtminstone böra vi betrakta frågan såsom blott och bart ett ekonomiskt ärende. Men mig synes ock som borde vi kunna afhandla den, utan att behöfva göra den till något tvisteämne. Den af Friherre Fock lemnade utredningen har ju till fullo ådagalagt, att den förhöjda afgift, som nu kan komma att läggas på bränvinskonsumtionen, alldeles icke gör öfverflödigt att äfven höja den allmänna bevillingen. Mer än en gång har jag uttalat, att jag anser denna direkta bevilling till sin grund och fördelning vara ganska orättvis; mer än en gång har jag sökt visa, huru denna beskattningsform tynger ojemförligt hårdare på städernas innebyggare än på egarne af den svenska jorden. Men äfven i denna punkt vill jag fasthålla samma uppfattning som i de föregående: frågan om sättet huru vi skola rättvisast fördela den direkta bevillingens börda föreligger icke nu till afgörande, den hör icke hit. Så mycket torde emellertid vara uppenbart, att det icke kan vara skäl att *alltför mycket* anstränga den sidan hos de skattdragande; den blir nog tillräckligt tyngd ändå. Litet hvar veta vi allt för väl, under hvilka ogynsamma förhållanden många industriergrenar i vårt land för närvarande lida. Kommunernas inkomster, hvilka rätta sig efter kommunalbefolkningens uppskattade årsinkomst, måste i år komma att högst betydligt nedgå, särskildt inom städerna. Men städerna hafva icke kunnat och kunna icke lika hastigt nedbringa sina utgifter; dessa utgifter komma nu att fördelas på ett vida mindre taxeringsbelopp än under de närmast föregående åren. Detta gör att hvarje uppskattad bevillingskrona kommer att från kommunens sida ganska hårdt betungas; kommer nu äfven staten och ökar

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

alltför mycket sina anspråk på denna gren af beskattningen, så befarar jag, att mången skuldra skall digna under bördan. Vår enda rimliga utväg är derföre att varsamt taga litet på hvar håll. Låt den allmänna bevillningen höjas med 50 proc., men då bör äfven brännvinskonsumtionen tåla vid en höjning, som motsvarar åtminstone hälften af hvad Kongl. Maj:t begärt.

Jag vill icke inlåta mig på någon granskning af de utaf Utskottet framlagda sifferuppgifter; dessa uppgifter hafva redan af den förste talaren blifvit på ett i min tanke fullt tillfredsställande sätt belysta. Men det är en annan punkt, som jag i stället skulle vilja med några ord beröra, och det är den som af en talare här midt öfver redan påpekats, nemligen önskvärdheten af att äfven tullen på *vin* måtte i motsvarande grad höjas. Kammaren känner nog samt, hvad som hittills derför lagt hinder i vägen; de vinsorter, som vi företrädesvis konsumera, eller de franska, draga redan den högsta tull, som enligt handelstraktaten med Frankrike är medgifven. Jag beklagar i billighetens namn att denna väg till en höjning ej står oss öppen. Jag har emellertid nyss af en framstående medlem af Bevillnings-Utskottet till min glädje hört, att Utskottet lär vara betänkt på att för Riksdagen framlägga ett förslag att, i händelse nämnde handelstraktat af en eller annan anledning icke skulle komma att förnyas, tullen på viner genast måtte höjas. Jag förmodar då att Utskottet äfven kommer att i fråga om de viner, för hvilka tullen redan nu *kan* höjas, och det är de egentliga spritvinerna, beträffande hvilka vi icke äro bundna af någon handelstraktat, jag förmodar, säger jag, att Utskottet i fråga om dessa äfven framkommer med förslag till en tullförhöjning, motsvarande den förhöjning i brännvinsafgiften, som nu varder af Riksdagen beslutad. För min del är jag nemligen alldeles förvissad, att det inom denna Kammare icke gifves någon enda ledamot, som vill att det finare njutningsmedlet skall vara mera fritt från skatt än det gröfre. Dessutom böra vi härvid äfven komma i håg att vi inom denna klass af njutningsmedel hafva *ett*, som är alldeles skattefritt, och det just det allmännaste och billigaste af alla, nemligen malt-drycken, som hos oss är fullkomligt skattefritt, under det den är allvarsamt beskattad i de flesta andra länder.

Men jag vill icke fortsätta med att framdraga argument; frågan är, i min tanke, af beskaffenhet att genom vänlig jemkning kunna utan alltför stor meningsskiljaktighet afgöras; och då härtill kommer, att Första Kammaren redan fattat beslut i öfverensstämmelse med reservanternes förslag, så synes mig önskligt, att äfven vi i denna Kammare, såsom ett uttryck af politisk hofsamhet och klokhet, fatta enahanda beslut och derigenom lemna landet intrycket af att beslutet om skattebördornas fördelning tillkommit i allsköns sänja och endragt. Derigenom skulle vi äfven göra en tidsvinst, som ju icke heller är utan all betydelse; ty om gemensam votering behöfver anställas öfver denna punkt, kommer detta sannolikt att förlänga Riksdagen med åtminstone 3 eller 4 dagar. Af alla dessa skäl och de många flera som af andra talare framhållits, särskildt de som visa att statsverket

är i behof af så väl den ena som den andra skatteförhöjningen, an- håller jag om bifall till reservanternes förslag.

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)*

Herr Rundgren: Jag skall icke mycket förlänga diskussionen; men då vi med detta betänkande, så att säga, stå vid början af slutet, så torde det icke vara ur vägen att derom yttra några ord. Jag sade med afsigt att vi stå vid början af slutet, derföre att hvad vid denna riksdag hittills blifvit gjordt icke egentligen berört de angä- lägenheter, för hvilka innevarande års Riksdag hufvudsakligen har att arbeta. Vid denna riksdag ligger nemligen tyngdpunkten icke uteslutande hos Stats-Utskottet, utan jemväl till en ganska väsentlig del hos Bevillnings-Utskottet; och hvad Stats-Utskottet hittills uträt- tat har icke varit särdeles mycket.

Det är den enklaste sak i världen att, då man fått mottaga Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof, sätta sig ned och, såsom Herr Carl Anders Larsson från Östergötland, i brädden göra en kråka för alla nya anslag och sedan deraf göra en motion, som sedermera öfverlemnas till behandling af Stats-Utskottet. Detta är ingen konst; det kan ett barn göra. Och när nu Stats-Utskottet och Kamrarne i hufvudsak följt enahanda sparsamhetsgrundsats, så har man visserligen lyckats för ögonblicket bespara statsverket åt- skilliga utgifter, men om det derföre är så alldeles statsmannamässigt, lemnar jag derbän. Nu har Riksdagen genom det betänkande, som föreligger, kommit in på sjelfva hufvudfrågan, nemligen på hvad sätt man skall kunna tillgodose statens utgifter, likasom å andra sidan Stats-Utskottet har framför sig den stora uppgiften att besvara frågan, huruvida det ekonomiska betrycket skall kunna i någon mån lindras. Det är på grund deraf, som jag säger och har sagt, att vi nu stå vid början af de viktiga frågornas lösning.

Bevillnings-Utskottet har i sitt föreliggande betänkande framlagt sitt program, och således är det egentligen icke blott frågan om brännvinet, som under denna diskussion bör tagas i öfvervägande, utan jemväl programmet i dess helhet, emedan det är tydligt, att hvad som inom Riksdagen uttalas i afseende å de punkter, hvarom Ut- skottet icke yttrat sig, kommer att i någon mån utöfva inflytande på Utskottets bedömande af de saker, hvilka för detsamma återstå. Der- ibland är den stora frågan angående förhållandet mellan den direkta och den indirekta beskattningen. Så långt har man emellertid under denna riksdag hunnit, och det är ju ett ganska godt steg framåt, att det knappast finnes någon, som icke erkänner, att jemväl den direkta beskattningen bör anlitas. Frågan är endast i hvad mån och i hvad förhållande till den indirekta beskattningen detta bör ske. Der- om vill jag för min del icke yttra mig, jag vill blott säga, att ehuru vi stå vid början, vi dock hafva en utgångspunkt, nemligen den att statens behof skall fyllas icke blott af indirekta utan äfven af direkta skatter.

Uti det program, som Utskottet här framlagt, är det tvenne punkter, uti hvilka jag väsentligt skiljer mig från Utskottet, och som göra att jag, vid bedömandet af detta program, måste säga, att det

Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

hvarken är folkvänligt, patriotiskt eller statsekonomiskt riktigt. Visserligen har en talare i dag omnämmt, hvilka personer skulle vara de största patrioterna. Men jag förmodar att det om detta yttrande gäller detsamma som om så många andra yttranden af samme talare, nemligen att han i detsamma slagit öfver, och det är just derigenom som hans argumentationer i allmänhet icke hafva någon inverkan på Kammaren.

Såsom jag nyss yttrade, är det tvenne punkter, der jag skiljer mig från Utskottet, nemligen dels beträffande den låga skatt på bräuvinstillverkningen, som Utskottet föreslagit, och dels rörande den af Utskottet bestämdt uttalade åsigten, att tullen på kaffe skall rörlifva vid hvad den är. Nu kan man säga, att hvad bränvinet är för den manliga befolkningen, det är kaffet för den qvinliga. Den, som derföre påstår, att kaffe numera är en nödvändighetsartikel, den måste följdrigtigt komma till det resultat, att jemväl bränvinet hör till nödvändighetsartiklarne. Deri ligger, efter mitt förmenande, det origtiga uti Utskottets resonnement.

Bränvinet har visserligen ingått i hvad man kan kalla de allmänna behoven, men deraf följer ingalunda, att man får ställa det i paritet med lefnadsförnödenheterna, och att man således af någon slags barmhertighet med dem, som begagna bränvin, skali tveka att höja skatten å detsamma. Kaffe har visserligen också ingått bland förnödenhetsartiklar, men der, liksom i afseende på bränvin, måste det vara en vinst, om en måtta förefinnes, och det må vi väl erkänna, att, i fråga om kaffedrickningen, denna måttlighet icke iakttages åtminstone på landsbygden. Jag anser derför, att, då Bevillnings-Utskottet icke haft några betänkligheter vid att höja tullen på socker, det icke heller bör hafva några betänkligheter vid att föreslå förhöjning i tullen på kaffe, ty kaffe och socker höra tillsammans.

Utskottets program är icke *patriotiskt*, sade jag — ty jag kan icke fatta ordet patriotism i samma mening som eu föregående talare — och icke heller *folkvänligt*. Att vilja förhindra bränvinets fördyrande är hvarken det ena eller det andra, ty det är icke den ordentlige arbetaren, icke de, om hvilka vi böra haiva en slags vård och omsorg, det är icke de, som komma att träffas särdeles hårdt af denna förhöjning, utan det är de, som *omåttligt* begagna bränvinet, som få vidkännas densamma; och det måste vi erkänna, att vi handla folkvänligt, om vi så mycket som möjligt söka att förhindra det omåttliga begagnandet af denna vara. Hvad det vill säga, att bränvinet fördyras, det visar ju hela den nyare lagstiftningen. Om vi jemföra förhållandena nu med hvad de voro i början af 1850-talet, så måste man ju säga, att det är en skilnad som mellan natt och dag. Inom Vermland och Dalsland, hvilka landskap jag fullkomligt genomrest, beslutar den ena kommunen efter den andra, att der icke får finnas någon utskänkning af bränvin, och hela socknar finnas, hvarest det är omöjligt att få något bränvin. Deraf kan man finna, hvad lagstiftningen kunnat göra.

Slutligen har jag sagt, att det icke är *statsekonomiskt* klokt att på detta sätt icke våga att höja bränvinsskatten. Det måste nemli-

gen för dem, som hafva värden om de allmänna angelägenheterna, vara viktigt att fråga sig: ligger det full rättvisa i att, när en statsbrist förelinnes, söka att fylla den genom att i väsentlig mån höja de direkta skatterna. För min del tror jag det icke. Jag är af den tanken, att, om, såsom det nog kommer att ske, den allmänna bevillningen höjes, så bör detta ske genom en tilläggsbevillning i likhet med hvad som egde rum i afseende på vapenskatte för några år sedan, och detta just till följd af det nära sammanhang, som finnes mellan bevillningen och de kommunala skatterna. Och det kan jag försäkra, att dessa senare i vissa socknar på landet äro så tyngande för dem, hvilka hafva sina bestämda löner, att de icke tåla vid något tillägg.

Jag vill icke nu upptaga Kammarens tid längre. Jag vill blott säga ännu ett ord. Det nuvarande ekonomiska betrycket inom landet kommer sig nog af öfverspekulation dels i afseende på jernvägsbyggande och dels i afseende på industriella företag. Men hvart har det gått det mesta af de medel, som för sådana ändamål blifvit använda? Jo, utan tvifvel hafva de till största delen användts till den arbetande klassens bästa, om man bortser från hvad som åtgått till maskiner och dylikt. Det är ett faktum, att af stora industriella företag det alltid är den arbetande klassen, som dragit den största fördelen och nyttan. Hade de sparat, så skulle äfven de under kommande betryckta tider kunna hafva något att lefa af. Men jag fruktar, att en ganska stor del af dem, som under de goda tiderna haft riklig arbetsförtjent, låtit den gå som den kommit, så att, när dåliga tider inträdt, finnes ingenting kvar. Det är således icke blott de bättre lottade, som försummat att taga vara på tillgångarne under de goda tiderna, utan det gäller äfven hela den arbetande befolkningen inom landet. Och hvartill har den användt en stor del af sin arbetsförtjenst, om icke just för tillfredsställelse af sådana njutningar, hvilka jag anser böra stäffas genom förhöjd beskattning.

För min del ber jag att få instämma i reservanternes yrkande.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag skall icke yttra många ord, men den ärade talaren på göteborgsbänken, med hvilken jag i denna fråga kommit i strid, uttalade något, som jag icke rätt gerna kan lemna obesvaradt. Jag är emellertid nöjd öfver att han nu gifvit mig rätt deri, att de arbetande klasserna i landet betungas mest genom påläggande af konsumtionsskatter, ty han icke ens försökte att i detta afseende bestrida mina uppgifter. Nu har han deremot vågat det påståendet, att dessa arbetare skulle välvilligt underkasta sig dessa skatter. Jag är äfven glad öfver, att han denna gång mer än vanligt i sitt yttrande behandlat mig humant, hvilket annars icke plågar vara förhållandet.

Emellertid är jag icke ännu ense med honom i en och annan fråga som han berörde. Han talade nemligen om, att vi skulle vara ense deri, att bränvinstillverkningskatten icke träffar de nyktre arbetarne. Det beror dock på, hvad man menar med uttrycket »nykter». Han menar efter all sannolikhet, att ingen är nykter som förtär brännvin till huru ringa quantitet som helst, eller som icke är absolut, det

Angående
vilkoren för
öfverledning af
brännvin
(Forts.)

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

vill säga, han får ej förtära någon dryck som innehåller spritämne, och då har han rätt. Men då gäller också hans sats icke blott arbetaren utan hvarje annan "nykter" medborgare från den högste till den lägste; och hans invändning förlorar sålunda all betydelse. För min del är jag af den åsigten att en person som förtär måttligt, det vill säga en å två supar om dagen, också är nykter, ty erfarenheten lär oss, att åtminstone en frisk människa icke synbarligen blir rördd af en så ringa qvantitet brännvin, allra helst om han tillhör kroppsarbetarne. Och på dessa nyktre medborgare slår min beräkning in.

Han omtalade vidare, att han från en *tjensteman* fått den uppgiften, att då en del af Göteborgs stads arbetande befolkning vid ett tillfälle voro samlade i Göteborg, och dessa arbetare tillfrågades, om de ville underkasta sig en förhöjd bränvinsskatt, skulle de härtill hafva gifvit jakande svar. Jag vill härvid erinra att, för att kunna tillmäta detta svar någon betydelse, det väsentligen beror på, dels huruvida detta möte uteslutande bestod af sådana personer som Herr Wiselgren kallar nyktra, och dels, om så ej var fallet, huru den frågan framställdes, om saken för dem blifvit utredd, och om dessa arbetare således fått klart för sig, hvarom fråga var. Har frågan blifvit offentligen af arbetarne i allmänhet behandlad och der blifvit utredd, vill jag gerna tillmäta deras svar sin betydelse, men derom har talaren icke lemnat någon upplysning.

Vidare yttrade talaren på göteborgsbänken, att han från samme *tjensteman* fått uppgift om att 8,493 arbetare inom Göteborgs samhälle erlade bevillning för inkomst till staten. Om denna uppgift skulle haft något värde emot mina beräkningar, hade det varit utaf vigt, om den ärade talaren ville uppgifva, huru många af dessa 8,493 personer erlägga skatt efter andra artikeln i bevillningsstadgan för 400 kronor. Detta är en uppgift, som återstår honom att lemna och hvarförutau tvistefrågan i denna del mellan honom och mig icke kan lösas.

De öfriga anmärkningarne han gjorde emot mitt yttrande kan jag nu gå förbi, helst då tiden är långt framskriden och dessa anmärkningar, så vidt jag kunde uppfatta dem, icke voro af någon synnerlig betydelse.

En annan talare på göteborgsbänken behagade upprepa ett yttrande, som jag under 1877 års riksdag fälde i en med denna likartad fråga; och han anmärkte, att jag då inskränkte mig till ett färre antal skäl, hvilka han för Kammaren uppläste, och han faunderi någon inkonsequens, eller att jag skulle tillåta mig begagna ett skäl en gång och ett annat vid ett annat tillfälle. Jag vill blott erinra honom derom, att vid det ifrågavarande tillfället behöfdes icke några andra skäl, än dem jag anförde. De voro för frågans afgörande den gången fullt tillräckliga. Man hade då ingen statsbrist, och jag kan då ej förstå anledningen hvarföre man skulle tillgripa skatteförhöjningen. I detta afseende torde jag derföre icke hafva gjort mig skyldig till någon inkonsequens då jag, oafsedt en statsbrist finnes, har framhållit som jag tror talande skäl emot förhöjning i bränvinstillverkningskatteu. Han

nämnde äfven, att, om man höjer den allmänna bevilningen, skulle detta komma att inverka på kommunalutskylderna. Jag skulle gerna önskat, att den ärade talaren ville visa mig den författning, hvarpå han stöder ett sådant yttrande. För min del tror jag icke, att, om man höjer den allmänna bevilningen, de nuvarande grunderna för den kommunala beskattningens utgörande derigenom blifva förändrade, utan att de förblifva alldeles de samma. Således har den ärade talaren misstagit sig härutinnan.

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Vidare har man sagt, att den föreliggande Kongl. propositionen framkallat en forcering af bränvinstillverkningen innevarande år. Rörande denna fråga har dock Friherre Fock redan upplyst, att bränvinstillverkningen under detta år icke varit större än under de närmast föregående åren. Således var icke heller denna anmärkning befogad.

Den siste talaren ämnar jag icke söka vederlägga, emedan detta skulle föranleda, att jag allt för länge komme att upptaga Kammarrens tid.

Jag slutar derföre nu med vidhållande af hvad jag förut i frågan uttalat.

Herr Fredricson: Den förste talaren började sitt anförande med det uttalandet, att debet och kredit icke skulle gå i hop, med mindre man höjde bränvinstillverkningsafgiften med 20 öre. Jag tror dock, att det kan gå i hop på ett annat och lämpligare sätt, nemligen genom att höja afgiften med 10 öre och lägga resten af behofvet på den allmänna bevilningen. Härigenom åstadkommes en rättvisare fördelning af skatten, hvaremot, om den högre afgiften å bränvinstillverkningen blefve lag, denna skatt skulle nästan uteslutande drabba den arbetande klassen. Och till en sådan orättvisa vill jag icke medverka.

Jag yrkar derföre bifall till Utskottets förslag.

Herr Gustaf Eriksson: Det är med en viss tvekan som jag uppträder i denna fråga, helst när jag erfarit att Kammararen visat så stor otålighet vid föregående talares uppträdande, att Kammararen icke ens tillåtit den, som velat höra på dem, att göra det, emedan detta omöjliggjorts genom det starka sorlet i Kammararen. Då jag emellertid nu har ordet, vill jag något yttra mig rörande den föreliggande frågan.

Om det låge någon sanning uti det påståendet, att man genom en förhöjning af bränvinsskatten ville och kunde förminska konsumtionen af bränvin och på samma gång förminska superiet och dryckenskapslasten, så skulle jag icke ett ögonblick tveka att biträda den Kongl. propositionen. Men under den långa tid, jag gifvit akt på denna fråga, har det förefallit mig, som om under densamma låge en viss grad af *humbug*, ity att man säger sig vilja minska superiet och dryckenskapslasten, men tillgriper härför inga andra och mer verk samma utvägar än skattens förhöjande. Man söker deremot icke på något sätt att inskränka tillfällena att åtkomma bränvin. Om någon

Ingående
villkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)

söker göra detta. så säger man, att det är mer välment än välbetänt, ty staten och kommunen behöfva all den inkomst, som genom bränvinskonsuntionen kan åstadkommas. Emellertid vill jag tillkännagifva, att jag anser denna skattetitel, det vill säga bränvinsskatten, vara den, som bör vara föremål för förhöjning framför skatten å alla andra konsumtionsartiklar, emedan i detta fall det i allmänhet endast är den försörjande medlemmen af familjen, som härför skattar, och det äfven är han, som blir skattlagd, under det att de, som han genom sin inkomst måste försörja, nemligen hustru och barn, blifva fria från denna slags beskattning. Man kan ju för öfrigt afhålla sig från att förtära bränvin, hvadan denna skatt kan anses vara af frivillig art. Jag har således ingenting emot att höja bränvinsskatten, under det att jag deremot icke är synnerligen böjd för en förhöjning af andra konsumtionskatter, emedan des-a senare skatter skola erläggas icke af familjen i dess helhet utan för familjen i dess helhet, oaktadt det icke är mer än en af familjen som bidrager till dess underhåll.

Jag är representanten från Göteborg, Herr Wieselgren, mycken tack skyldig för det humana och välvilliga omdöme, han haft om den arbetande klassen, icke blott i det afseendet, att han sagt, att det icke är arbetarne, som mest konsumera bränvin, utan äfven genom yttrandet, "att det ingår i arbetarnes sociala medvetande att de äro skyldige att i sin mån medverka till fyllandet af statens och kommunens behof". Härför är jag honom tacksam; och jag är honom äfven tacksam, för det han beredt arbetarne inom hans valkrets tillfälle att yttra sig rörande denna fråga. Det återstår blott, att den värde talaren visar detta vid ett annat tillfälle, i händelse jag återkommer med den motion, som jag för kort tid sedan framlade om utsträckt rösträtt, derigenom att arbetarne då äfven få tillfälle yttra sig. Rörande samma motion sökte talaren att genomföra den åsigten, att det icke hörde till arbetareklassens rent menckliga rättigheter att hafva något att säga i fråga om statens och det allmännas angelägenheter, utan att detta ensamt vore ett rikedomens privilegium.

Jag slutar med att uttrycka den tanken, att jag icke har något emot en förhöjning af bränvinsskatten, äfven om jag icke är öfvertygad, att densamma skall medföra en minskning i konsumtionen af denna vara; ty denna minskning i konsumtionen och af fyllerilasten kan, enligt min åsigt, endast genomföras genom att vidtaga åtskilliga inskränningar beträffande utskänkingsställena, så att det icke må tillåtas att hafva dem öppna halfva natten — detta må nu gälla den stad, jag tillhör, eller andra städer. Visserligen har en representant i Första Kammaren väckt förslag om en sådan inskränkning, men detta förslag har dock icke tillvunnit sig vederbörandes bifall.

På grund af hvad jag yttrat, yrkar jag bifall till reservanternes förslag, enligt hvilket den ifrågasatta afgiften skulle höjas med 20 öre.

Herr Ola Månsson: Min åsigt är, att denna fråga bort företagas först i sammanhang med en allmän reglering af gällande bränvinslagstiftning. Och nu, sedan en komité, som under så många år arbetat på frågans utredning, afslutat sitt arbete, så borde man med

skäl hafva kunnat vänta med framläggandet af föreliggande förslag, till dess jemväl nämnda komités arbete och de resultat, som deraf vunnits, kunnat på samma gång skärskådas; hvad har då händt, efter som frågan framkommit så naken och i så brådskanie form utan behöfliga utredningar hvilka dock med betydligt arbete och kostnader förvärfvats? Det skall väl nu som vanligt vid tillverkningskattens höjande hafva namn om sig att ske i sedlighetens intresse? Men hur står då detta tillsammans med tillgängliga statistiska och officiella handlingar, som vittna om att fyllerilasten är i märkbart aftagande? Nej, mine herrar, det finnes brist i statskassan, och den måste fyllas på ett eller annat sätt; och jag frågar då, om det kan vara med rättvisa och billighet förenligt, att den fattigare arbetande befolkningen hvilken icke har med statsbristen att skaffa, skall fylla denna lucka medelst förhöjd afgift å en ibland de få drycker, som den kan hafva råd att njuta af, under det att den mera bemedlade klassen icke skall vidkännas några ökade kostnader för de viner och andra fluida, som densamma förbrukar.

Man hade således, enligt min åsigt, bort afvakta den tid, då komiténs arbete kunnat i dess helhet för Riksdagen framläggas och då man kunnat i ett sammanhang pröfva alla hithörande och på frågans lösning inverkan förhållanden, i stället för att, såsom nu föreslagits, endast tillgripa palliativ; ingen skall kunna säga mig att jag här arbetar i eget intresse, ty jag idkar icke den handtering som här är i fråga, men jag vill icke vara med om att förderfva en fråga, som möjligen kunnat, på det sätt jag nu omnämnt, vinna sin lösning för framtiden; och då jag tillika icke vill vara med om att lägga en så stor beskattning på den arbetande befolkningen i landet, tager jag mig friheten yrka rent afslag å Utskottets förslag; och lyckas detta skall jag vara med om att lägga hela statsbristen på den öppna bevilningen, ty då träffar det der det vederbör.

Herr Samuel Johnson: Jag har icke mycket att tillägga till det, som redan i denna fråga förekommit, utan begärde ordet endast med anledning deraf, att alla de, som talat för bifall till reservanternes förslag, åberopat, att det skedde i sedlighetens intresse. Enligt min åsigt är detta motiv här icke synnerligen tillämpligt; ty jag är fullt öfvertygad derom, att bränvinssuparen icke fäster synnerligen vikt vid, om han får betala ett eller annat öre mer eller mindre för sitt rus. Hade här föreslagits en radikal lag, som förbjöde all tillverkning och all försäljning af bränvin, så skulle jag gerna biträdt ett sådant förslag. Då emellertid det icke skett och, förslag till lag om såväl försäljning som tillverkning af bränvin snart är att förvänta samt sålunda kommer att i ett sammanhang blifva föremål för Riksdagens behandling, hade jag helst önskat, att denna förändring nu icke ifrågakommit. Dock skall jag för närvarande instämma i Utskottets förslag och således yrka bifall till detsamma.

Herr Danielsson: Jag ber endast att få yttra några få ord. Jag beklagar, att våra finansmän och nationalekonomer kunnat så

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)

misstaga sig i sina beräkningar, att vi efter alla de goda år, som kommit vårt land till del, redan nu stå inför en fråga, sådan som denna. Såsom vi alla veta, hafva vi nu en statsbrist att fylla, och frågan är nu att se till, på hvad sätt den skall fyllas. I sådant afseende hafva många skäl för bifall till det föreliggande förslaget blifvit anförda, hvilka jag icke vill upptaga till besvarande, äfven om det stode i min förmåga att göra det; men jag kan icke underlåta att nämna, att det har förefallit mig märkvärdigt, att alla talare, som under denna diskussion uppträdt, hafva förklarat det deras kändedom är att de s. k. kroppsarbetarne äro de som hufvudsakligen förtära den största delen af det brännvin, som i landet årligen tillverkas.

Då, som sagdt är, alla talare om denna åsigt äro ense, förefaller mig något underligt dessa talares yttranden, att de genom ett fördyrande af brännvinet vilja tillgodose den stora arbetande befolkningens intressen. Men jag betvivlar att ett sådant tillgodoseende här är hufvudsaken, ty hufvudsaken är ju att få medel till fyllande af statens behof, och mig förefaller som om de som förfäktat en förhöjd beskattning på brännvinet och endast på så sätt vilja lägga bördan af statsbehofven på arbetsklassen, medan här uppträdande herrar talare vilja sjelfva undgå den ökade beskattning, som nu blir en följd deraf, att de med sina röster varit orsaken till budgetens stora tillväxt, men nu vilja hålla sig undan. Om man genom föreliggande skatteförhöjning kunde befrämja sedlighetens intresse, skulle jag dock visserligen vara med om ett sådant förfarande, ja, jag skulle då kanske till och med vilja förbjuda all tillverkning af brännvin, men enligt min åsigt grundar sig detta tal om ett sedligt intresse, som genom en förhöjning af brännvinsskatten skulle vinnas, endast på inbillning, och följderna här af blefve i detta hänseende ingen. Jag tror för min del, att det varit Riksdagen mer värdigt att lägga skatteförhöjningen åtminstone under första året, då en sådan erfordras, helt och hållet på allmänna bevillningen. Att höja brännvinsskatten är dessutom olämpligt äfven af det skäl, att hela frågan om tillverkning och försäljning af brännvin för närvarande ligger under utredning, vid hvilket förhållande det synes vara skäl att icke, innan frågan i dess helhet förekommer till afgörande, vidtaga en så ingripande detaljförändring. För min del måste jag åtminstone anse ett sådant förfarande gauska obetänksamt.

Ehuru jag sålunda helst sett, att hela statsbristen fylles genom förhöjning i allmänna bevillningen, skall jag dock nu, då denna utväg för närvarande har så ringa utsigt att vinna Riksdagens godkännande, inskränka mig till att, med uttalande af dessa mina åsikter i frågan, yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Åke Andersson: Då jag icke så ofta besvärar Kamraren med anföranden, skall jag nu, oaktadt ropen på proposition, anhålla att i frågan få yttra några få ord. Jag skulle icke gjort det, om jag icke blifvit uppkallad af Herr Rundgren, då han yttrade, att, om en förhöjning af den allmänna bevillningen beslutades, borde det blifva en tilläggsbevillning, för en gång utgående, på det man icke be-

höfde befara, att förhöjningen skulle blifva stadigvarande. Jag tror att Herr Rundgren är en så gammal och erfaren riksdagsman, att han väl vet, att ingen skatteförhöjning är lättare att åter borttaga, än den, som lägges å allmänna bevillningen. Han sade vidare, att embetsmännen med sina bestämda löner voro betungade nog ändå med hänsyn till de kommunala utskylderna. Med afseende på dessa tror jag icke att det blifver någon skillnad, om bevillningen blifver höjd eller icke, alldenstund fyrktalet skall i hvilket fall som helst ligga till grund för dessa utgifter, dessutom tycker jag, att man så väl sört för embetsmännen genom anslående af stora löner åt dem, att de gerna deraf kunna bidraga något till det allmänna. De hafva numera fått så stora fördelar sig beviljade, att de vida bättre äro betryggade för sin framtid än flertalet af den stora allmänheten, och på det fält, de hafva att skörda, blifver aldrig missväxt, så länge svenska staten har kredit och svenska folket betalar sina skatter.

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Jag hade helst sett, såsom äfven mången föregående talare önskat, att hela den för statsbristens fyllande erforderliga summan denna gång blefve lagd på den direkta bevillningen, men med hänsyn till storleken af den statsbrist, som förefinnes, skall jag gå så långt, att jag skall instämma i Utskottets förslag. Längre vill jag dock icke gå; och det af två skäl: för det första *vill* jag icke, och för det andra *kan* jag icke. Jag *vill* icke, att bränvinsspekulanterne på en gång skola skörda en ofantlig vinst, och jag *kan* icke gå utöfver hvad Utskottet föreslagit derföre att, sedan den Kongl. propositionen framkom, en jäsning eller missbelåtenhet bland folket gjort sig gällande mot densamma, emedan Kongl. Maj:t föreslagit, att den största delen af förhöjningen skulle läggas på bränvin och oarbetad tobak. Vi veta, att det är den stora allmänheten, som mest begagnar dessa varor. Det skulle icke förefallit oss så motbjudande, säger visserligen arbetaren, om vi få betala en sup litet högre, om blott de, som begagna fina viner, finge bidraga i proportion lika mycket till statsbristens fyllande, men derom har icke varit fråga, och icke lär det komma att ställas i fråga af dem som förbruka de finare sorterna, emedan dessa icke efter kvantiteten draga större tull än de sämre. Emellertid vill jag icke längre uppehålla Kammaren vid denna sena middagstid, utan jag inskränker mig till att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herrar *Olof Andersson* i Lyckorna och *J. Andersson* i Knarreвик instämde i Herr Åke Anderssons yttrande.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan, dels att, med afslag å nämnda hemställan, det förslag måtte antagas, som uti den af Herrar Friherre Fock, Ben nich m. fl. vid betänkandet fogade reservation beträffande förevarande punkt framstälts, dels återremiss, dels ock slutligen afslag å såväl Utskottets hemställan som Kongl. Maj:ts i ämnet afgifna förslag. Enligt dessa yrkanden gaf Herr vice Talmannen propositioner samt fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstnämnda me-

*Änyående
vilkoren för
tillverkning af
brännvin.
(Forts.)*

ningen. Votering begärdes. I anledning här af och för bestämmande af kontrapositioner förnyade Herr vice Talmannen propositionerna å de öfriga yrkandena, hvar på Herr vice Talmannen förklarade, att, enligt hans uppfattning af de nu afgifna svaren, de fleste af Kammarrens ledamöter önskade, att till kontraposition i den blifvande voteringen måtte antagas yrkandet på bifall till reserventernes förslag. Men jemväl angående kontrapositionen äskades votering, i följd hvar af, och sedan till kontraposition i denna votering antagits deras mening, som yrkat afslag å såväl Utskottets som Kongl. Maj:ts förslag, en så lydande omröstningsproposition först uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager yrkandet på bifall till det förslag Herrar Friherre Fock, Bennich m. fl., uti 1:a punkten af deras vid förevarande betänkande fogade reservation, i ämnet framställt, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammarren till kontraposition i nämnda votering antagit deras mening, som yrkat afslag å såväl hvad Bevillnings-Utskottet som Kongl. Maj:t uti ifrågavarande afseende föreslagit.

Den omröstning, som företogs enligt denna proposition, utföll med 101 Ja mot 87 Nej; hvadan propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 1:a punkten af betänkandet N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammarren godkänt det i förevarande afseende framlagda förslag, som finnes intaget uti 1:a punkten af den utaf Herrar Friherre Fock, Bennich m. fl. afgifna, vid betänkandet fogade reservation.

Den senare voteringen visade 83 Ja mot 107 Nej; och hade Kammarren alltså gifvit sitt bifall till de nämnde reservanternes förslag, lydande sålunda:

“Att Riksdagen måtte i afseende å bränvinstillverkningsafgiften för år 1880 bestämma att för bränvin, som inom landet tillverkas, skall erläggas en afgift af en krona för hvarje kanna bränvin, som innehåller 50 procent alkohol vid + 15° å Celsii termometer.”

*Angående
vilkoren för
tillverkning af
bränvin.
(Forts.)*

Den vidare föredragningen af Bevillnings-Utskottets föreliggande betänkande uppsköts till kl. 7 e. m., då detta sammanträde, enligt derom utfärdadt anslag, komme att fortsättas; och åtskildes Kammarrens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.